

Edinost

EDINOST
206 Adelaide St. W.
Toronto 1, Ont.

"Authorized as second class mail,
Post Office Department, Ottawa"

NEODVISNO GLASILO KANADSKIH SLOVENCEV

Let. 4. št. 190.

Cena 5 c.

TORONTO, ONTARIO WEDNESDAY, NOVEMBER 27TH, 1946.

Price 5c.

Vol. 4. No. 190.

ZAKAJ STAVKAJO RUDARJI NORANDE?

"Tu je stavkovna straža pred kompanijo, ki najslabše plača svoje delavce" je napisano pred vhodom v rudnik in topilnico.

Z par izjemami se more reči, da je stavka v Norandi solidna. Stavkovne straže so vkljub snežnih zametov močne. Zaradi "miru in reda" je bila semkaj poslana tudi provincialna, mestna in kompanijska policija, drugače je pa do sedaj vse v redu. Do nemirov še ni prišlo, ker stavkarji drže strogo disciplino v kljub vsem poskuškom provokacij.

Stavkarji v Norandi stavkajo zato, ker so plačani 16c na uro manj kot rudarji enake industrije v Sudbury. Hočejo imeti tudi dva tedenski dopust v letu, plačevanje unijskih pristojbin (članarine) preko kompanijskega aparata (unijsko varnost), vse to imajo delavci v slični industriji po drugih krajih Kanade kar pa se njim zanika.

Kanadski predstavnik I.M.M. in S.W.U. Bob Carlin je prošle nedelje izjavil, da so rudarji Norande v zadnjih 19. letih, dobili komaj 10c povišanja plače na uro. Povprečni rudar v Sudbury naprimer ima 91c na uro plače, dočim mora biti rudar Norande zadovoljen z 75c na uro. Delavec na motorju (motorman) zasluži 95c na uro, a v Norandi se plača to delo največ 69c na uro. Mehanikarji imajo v Sudbury \$1.10 na uro, v Norandi 68c. Poleg vsega tega razne doklade na razne dneve so v Sudbury vse drugačne od onih v Norandi.

To so razlike, katere hočejo stavkarji Norande izenačiti. Ponudba kompanije za 10c povišanja plače in še nekaj drugih predlogov ni in ne more biti sprejeta. To je povišanje, katere kompanija ne daje "dobro" volje pač pa pod pritiskom stavke, katere se je obetala že kake dva meseca nazaj.

NI NOBENE UPRAVIČENOSTI POVIŠANJA CENE KRUKA

"Ni prav nikakršne upravičenosti za predlagane 2c povišanja cene kruha," je rekel William Simpson, kandidat za mestni odbor, mesta Toronto, Ward One, v svoji izjavi tisku zadnji teden.

Številke, ki so bile pričakovane v "Financial Post" samo par dni nazaj, postavijo na laž vse vpitje profita-lanih korporacij, da je potrebno povišati ceno kruha.

Minska družba "Lake of the Woods", katere ima svoje pekarnarje v Toronto je poročala, da znaša njen čisti dobiček za leto, ki se je končalo 31. Avgusta t. l. \$622.286 ali \$3.50 za vsako delnico. Za prejšnje leto je bil dobiček \$389.526 ali \$1.93 na delnico.

"Canada Bread", katere ima 138.000 odjemalcev dnevno je naredila čistega dobička v preteklem letu, ki se je končalo 30. junija 1946, \$287.661 (prejšnje leto \$263.404).

"Cristie, Brown and Co.", katere peče kruh in razne slaščice, ima v načrtu zgraditi novo moderno prvovrstno pekarno v zahodnem predmestju mesta Toronto, ki bo največja v Kanadi. Razumljivo, da z dobički, kateri stalno rastejo.

NISO ZADOVOLJNI Z VOLITVAMI V RUMUNJI

London: — Iz zunanjšega ministristva se poroča, da niso zadovoljni z volitvami v Rumuniji ter, da so jako slabo izpadle za Britanijo.

Ko je bil govornik gornje izjave vprašan, če bo rezultat volitev imel kake posledice pri podpisu mirovne pogodbe je odgovoril:

"Vlada Vel. Britanije bo podpisala mirovne pogodbe, samo z vlada, ki so priznane po vladah Vel. Britanije. Za rumunjsko vlado pa je sedaj še vprašanje če bo priznana od angleške vlade ali ne." (Človek res težko ustreže vsem ljudem kako si bo uredil svojo hišo, tako tudi rumunji niso mogli ustreči angleški reakciji. Angleš-

Kompanijski agenti letajo po hišah rudarjev, izkoriščajo cerkev in vero, lokalni tisk in prerokujejo, da bodo imeli rudarji to leto "črni božič". Rudarji že imajo črni božič 19 let in še več in sedaj so izšli na stavko, do bi bilo konec teh črnih božičev in vznikne božič z večjim zadovoljstvom. Hočejo biti enakopravni z svojimi tovariši v Sudbury ker proizvajajo enako tonažo niklja in bakra kot njihovi tovariši v Sudbury in ni nikakega razloga, da se v enem mestu plača manj kot drugem. "Enaka plača za enako delo", to je za kar stavkajo rudarji Norande.

George Dimitrov sestavlja novo vlado v Bolgariji

Sofija: — Po odstopu sedanjega ministrskega predsednika je bilo poverjeno za sestavo nove vlade v Bolgariji George Dimitrovu.

George Dimitrov je dobro poznan svetovni javnosti iza časa poraza nemškega "Reichstaga", katerega so nacisti sami zažgali nato pa obdolžili njega, da je sodeloval pri požigu. On jih je ob tej priliki dobro razkrinjal nakar je bil na pritisk svetovne javnosti oproščen.

On je zelo priljubljena oseba med miroljubimi narodi sveta in posebno med delavstvom. Bil je tudi odlikovan z najvišjim odlikovanjem S. Z. redom Lenina za zasluge ki si jih je pridobil v borbi za mir in pravice in je zagovornik enotne fronte vseh delavcev, kmetov in delavske inteligence katere prinaša trajne sadove pri uditvi svetovnega miru.

NAPREJ V BRATSTVU IN EDINSTVU GRADIMO NOVO JUGOSLAVIJO!
NAJ ŽIVI 29. NOV. DAN PROGLASITVE F. L. R. JUGOSLAVIJE!

Nad 1.000 rudarjev zastavkalo v Norandi - potprti po 300.000

članih Kanadskega kongresa delavcev (C. C. L.)

Pri velikem rudniku v severnem Quebec-u je zadnji teden zastavkalo 1.000 rudarjev, kateri so člani I. M. M. & S. W. U. Ta stavka pomeni prvi udarec v ponovni borbi med organiziranim delavstvom in sovražniki organiziranega delavstva, kateri so gospodarji ogromne vzhodno-kanadske metalno-rudarske industrije. V zadnji stavki Kirkland Lake rudnikov leta 1940 so se rudarski baroni hvalili, da so porazili C. I. O. Četudi so junaki rudarji Kirkland Lake-a tedaj začasno izgubili stavko, so vendar ostali vsled njihove vztrajne borbe proti ogromni sili vzgled in pobuda vsakemu članu C. I. O. Iz stavke v Kirkland Lake-u so izšli voditelji delavcev, ki so igrali veliko vlogo skozi zgodovinski porast Kanadskega Kongresa delavcev (C. C. L.) v nadaljnjih šestih letih.

Sedaj se borba Kirkland Lake-a nadaljuje okoli rudnika in topilnice v Norandi proti isti klimi in osebnim, delavcem sovražnim baroni, ki so "zmagali" v Kirkland Lake stavki. To pot ošabni rudarski baroni niso v borbi z osumljenim skupino rudarjev, ki je podprta po majhni skupini C. I. O. unij, katere so se same borile tedaj za svoj obstoj.

Danes so stavkarji Norande potprti po več kot 300.000 članih C. C. L., borbemih, združenih unionistov, kateri so ravno kar izšli iz zmagovite borbe, v kateri so zadali reakciji večje udarce kot jih je kdaj koli dobila.

Napad na Sovjetskega diplomata

Moskva: — Napad, ki se je izvršil zadnji sredo 20. novembra na dva Sovjetskega diplomata v New Yorku pri katerem je bil ustreljen v noge Gregor Stadnik je bilo teroristično delo političnega značaja a ne delo navadnega roparja, kot je bilo prvotno javljeno še predno se je vodila preiskava po načelniku new-yorške policije Arthur Wallander-ju.

"Pravda" se po pravici začudenje vpraša, ako ne bi bilo bolje da zanikna uprava new-yorške policije ne bi dajala nikakršnih izjav še predno je prišla z preiskavo. Dimitrij Manuilski, Ukrajinski zunanji minister je vložil protest pri U. S. državnemu tajniku James F. Byrnes-u, kateri pa je izjavil, da še ni imel "priložnosti", da bi ga proučil.

Ukrajinska delegata sta bila napadena v slaščičarni v Manhattan. Ko sta imela namen kupiti sadje. Drugi ukrajinski delegat ki je bil z Gregorjem Stadnikom z A. D. Voina.

Zmaga v Norandi stavki bo odprla pot za hitro organiziranje vse metalno-rudarske industrije v vzhodni Kanadi, industrije katere predstavlja večina zadnjih tr-

Nov način razbitja atomov

Moskva: — Sovjetski znanstveniki poročajo, da so odkrili nov način razdelitve atomskih celic. S. I. Vavilov, predsednik Sovjetske Akademije znanosti je izjavil, da ima zasluge za novo odkritje Znanstvenik P. I. Lukirsky. Ni povedal podrobnosti odkritja.

Med tem je Leningradska univerza dovršila najgloblji vpogled v podzemeljsko globočino z pomočjo električnega odmeva — 32 km v globino ali 19.8 milje. "Globočje" če pregledamo zemeljsko skorjo z pomočjo te priprave, bolje moremo presoditi kakšne minerale vsebuje, so izjavili geologi.

Nakopičeno orožje v franciskanskem samostanu v Skadru

London: — Tas poroča, 25. nov., da je bilo odkrito orožje in fašistični letaki v Skadru, Albaniji. Orožje je bilo spravljeno še izza časa nemške okupacije. Poročilo javlja, da je bilo najdeno v podzemni temnici 7 zabojev puškinih nabojev, v drugi temnici pa so bile ročne granate, strojne puške repetirke in proti-tankovske puške.

Vrednostni dokumenti kateri so bili zaplenjeni ob enem z orožjem potrjujejo delavnost albanskih kvizlingov v zvezi z albansko duhovščino in Vatikanom.

Izseljenci povratniki v grupah so prosti uvozne carine

Svet Kanadskih Južnih Slovanov je obveščen od poslanstva F. L. R. Jugoslavije v Ottawi, da je Finančni minister F. L. R. J. z odlokom VI št. 7815 od 27. julija 1946. leta opustil uvozne carine vse izseljence ki se namestijo vrniti v grupah ali posamezno. Po tej odločbi ne plačajo carine od pohištva obleke, perila vsakovrstnega orodja, hrane in druge predmete (nove ali stare) katere nosijo s seboj. Za gospodarsko orožje se ne bo zahtevalo odobrenja od ministrstva industri-

njav starokopitnih rojalistov ekonomije, velebiznes kateri sovražijo delavce in bi radi zatrli vse sindikate (unije) v Kanadi.

Uprava Norande, katere je doživela poraz pri "Canada Wire in Cable" tovarni to poletje od U. E. delavcev, se očividno iz iskušeni ni naučila ničesar. Zastopniki kompanije pravijo, da bodo skušali držati rudnik in obratu uporabljajoč stavkolomce in mogoče vso podporo vlade Quebec-a. Ob času tega poročila se nahaja okrog 200 rudarjev še na posestvu rudnika — da bi pa kompanija mogla ponoviti "Stelco obleganje" je dvomljivo. Naj pride kar koli, vse C. C. L. unije morajo podpreti Noranda stavkarje v borbi "Kirkland Lake št. 2".

Stavka premogarjev v U. S. Ameriki — udarec reakciji

Washington, 26. nov.: — "Stavka premogarjev je strašni udarec našemu programu v Italiji in Franciji" je rekla neka vplivnejša uradna oseba.

Mnenje diplomatskih krogov v Washingtonu je, da bi daljša stavka premogarjev mogla imeti neželjene posledice za program reakcije v Italiji in Franciji, ker je Italija odvisna od ameriškega premoga. Te posledice so nekatere "čudne" — nekatere "resne" in politično vznemirljive. V slučaju podaljšanja stavke za 60 dni bi ustavilo italijansko industrijo v popolni zastoju.

"Italiji je bila obljubljena pomoč od South Afrike, Poljske, Čehoslovaške in celo — maršal Titova vlada je obljubila pomoč italijanskemu narodu", pravijo poročila UNRRA-e, katere je v negotovosti z Italijo radi Trsta.

"Danska je ravno v takšnem položaju kot Italija" pravijo poročila. V kakšnem položaju se nahajajo premogarji kateri kopljejo premog poročila ne omenjajo. Čemu torej, se ne ugodni rudarjem?, pač se jih pa šikanira in celo pobija. Res "krasno" razmere je ameriška reakcija pripravila svojim rudarjem.

SIN POK. U. S. PREDSEDNIKA ROOSEVELT-A V LENINGRADU

London: — Moskovski radio poroča, da je Elliot Roosevelt in njegova žena v Leningradu kamor sta dospela 24. novembra.

S to odločbo so upoznane vse carinarnice po celem teritoriju F. L. R. Jugoslavije.

JUGOSLAVIJA IN ITALIJA NAJ SE SAME SPORAZUMEJO GLEDE RAZMEJITVE — MOLOTOV

New York: — Pri Svetu zunanjih ministrov je Molotov, predlagal, da se naj Jugoslavija in Italija same sporazumejo glede bodočih mej med tema dvema državama, kar je bilo sprejeto z novim upanjem, da se bo vprašanje, ki je nastalo vsled spletka reakcije, pravično uravnalo.

Do tega koraka je prišlo, ko so se zunanji ministri sestali po tem vprašanju na štirinajsti seji, da se razpravlja o važnem členu 9, ki naj bi določal status Trsta.

13.000 premogarjev glasuje

Glace Bay 26. nov.: — Danes je glasovalo 13.000 premogarjev Nove Scotie in New Brunswick-a da se opolnoči unijske voditelje "United Workers of America" (C. C. L.) za oklicanje stavke ako se ne ugodni unijskim zahtevam za višjo plačo.

Vprašanje katero se je postavilo 13.000 premogarjev na glasovnici se glasi: "Ali se strinjaš v prilog stavke ako se po misljenju tvojih okrajnih unijskih voditeljev ne more doseči zadovoljiva uravnava medzne lestvice (zaslužka)?"

Rezultat glasovanja ob času tega poročila ni znan ali je skoro gotovo, da bodo borbeni premogarji glasovali v prilog stavke ako se ne ugodni njihovim zahtevam, ker je znano, da so premogarji jako slabo plačani.

Narodni odpor proti vladnemu terorju v Grčiji

Atene: Bivši ministrski predsednik grške vlade Panayotis Kanelopoulos je izjavil 19. nov., da severna Grčija od Mount Olympusa do jugoslovske meje ni več pod kontrolo grške vlade, kar je povzročilo vročo debato v grški državni zbornici, katere posledica je bila, da so vsi člani opozicije zapustili zbornico.

Do tega koraka je prišlo med diskusijo o splošnem narodnem odporu proti reakcionarni grški vladi med katero je sedanji predsednik grškega kabineta pričel razbijati po mizi ter pričel dolžiti člane opozicije, namesto sebe in svojo vlado — za protivladno kritično stanje v deželi. Nakar so člani opozicije zapustili dvorano. Nato se je zasedanje hitro razšlo.

Bivši predsednik, George Papan-dreou je rekel: "Mi se bomo vrnili ko bo predsednik prosil opravičenja za žalitve."

VELIČANSTVENA PROSLAVA PRVE OBLETNICE FEDERATIVNE LJUDSKE REPUBLIKE

PRISOTNIH PREKO TISOČ OSEB

Toronto: — V nedeljo 24. nov. je tukaj vršila proslava prve obletnice Federativne Ljudske Republike Jugoslavije — dan 29. novembra.

Prisotnih je bilo preko tisoč oseb. Glavni govornik je bil socialni atašej nove Jugoslavije v Ottawi, major Branko Vukelić. Poleg njega so bili z njim na odru zastopniki vseh slovanskih organizacij v Torontu.

Proslava je bila spremljana z koncertnim programom katerega je izvajal hrvatski tamburaški zbor "Tito" in Makedonski pevski zbor "Edinstvo". Prav odlično pa je bilo videti pet deklic različnih narodnosti z narodnimi zastavami petih federalnih republik.

Na koncu je predsednik proslave prečital brzojav, kateri je bil po udeležencih proslave enoglasno in navdušeno sprejet. V njem se je poslalo pozdrave maršalu Titu, novu Jugoslaviji, njenemu vodstvu in narodu nove Jugoslavije.

Pregled govora majorja Branka Vukelića bo priobčen v prihodnji številki Edinosti.

C. I. O. konvencija je enoglasno obsodila vladno prepoved, da rudarji mehkega premoga ne smejo zastavkati. Istotako so rudarji ignorirali to vladno prepoved ker je proti delavska, ter šli na stavko.

Glavna točka v tem členu št. 9 v kateri se ni moglo najti rešitve; kakšno oblast naj bi imel guverner. Sovjetski zunanji minister Molotov nikakor ni mogel pristati, da se Trst postavi na bazo Hong Konga, ter da bi imel guverner absolutno oblast, pač pa je trdno stal na stališču, da se naj za oblast v roke zakonito izvoljenim zastopnikom naroda. V sled tega je priporočil, da se naj Jugoslavija in Italija same sporazumejo glede statusa Trsta, kar sta že tudi Tito in Kardelj zahtevala mnogokrat.

Sovjetsko stališče za direktno pogajanje med Jugoslavijo in Italijo je bilo razloženo v pismu, ki ga je poslal Molotov Pietru Quaroni-ju italijanskemu zastopniku v Moskvi, ki se sedaj nahaja v New Yorku.

Molotov je izjavil, da Sovjetska Zveza zavzema odločno pozitivno stališče napram obnovitvi pogajanj naravnost med Jugoslavijo in Italijo kakor je bilo predlagano po maršalu Titu.

V pismu italijanskemu zastopniku v Moskvi je bilo navedeno, da bi prijateljsko uravnanje mej med Belgrad-Rimom doprineslo k utrditvi miru v Evropi. Pismo je bilo poslano kot odgovor na italijansko vprašanje kako bi Sovjetska Zveza gledala na taka direktna pogajanja.

Zunanji minister Vel. Britanije Ernest Bevin, kateri je dobil slično pismo od italijanskega zastopnika, je tudi odgovoril — kakor je bilo javljeno, ali vsebine njegovega odgovora se ni dalo v javnost. Misljenje je, da se strinja za direktna pogajanja, vendar pa z pridržki, da bo končno veljavno odločitev izrekel Svet zunanjih ministrov Velike četvorice, na vsako posamezno pogodbo, ki bi jo Jugoslavija in Italija dosegli.

Nasprotno temu je zunanji minister Sovjetske Zveze nasvetoval, da Jugoslavija in Italija ne gledajo na zaključke, ki so bili doseženi na zasedanju Velike četvorice glede upostave mednarodne vlade v Trstu Anglo-U.S. tipa, temveč bo vsaki sporazum, ki bo dosežen vključen v splošno mirovno pogodbo teh dveh držav.

Državni tajnik U. S. A. gleda nekam žalostno na direktna pogajanja med Jugoslavijo in Italijo in je šele pred kratkim vrgeč škaf mrzle vode na Jugoslavijo, ko je predlagala takšna pogajanja, vendar je pa moralno prisiljen, da se strinja, ako Jugoslavija in Italija hočejo imeti taka pogajanja, še posebno ker je na pariški mirovni konferenci provzročal velik "dirindaj", da se je med Avstrijo in Italijo dosegel sporazum radi razmejitve v Južnih Tirolah z isto metodo.

VELIČANSTVENA PROSLAVA PRVE OBLETNICE FEDERATIVNE LJUDSKE REPUBLIKE

PRISOTNIH PREKO TISOČ OSEB

Toronto: — V nedeljo 24. nov. je tukaj vršila proslava prve obletnice Federativne Ljudske Republike Jugoslavije — dan 29. novembra.

Prisotnih je bilo preko tisoč oseb. Glavni govornik je bil socialni atašej nove Jugoslavije v Ottawi, major Branko Vukelić. Poleg njega so bili z njim na odru zastopniki vseh slovanskih organizacij v Torontu.

Proslava je bila spremljana z koncertnim programom katerega je izvajal hrvatski tamburaški zbor "Tito" in Makedonski pevski zbor "Edinstvo". Prav odlično pa je bilo videti pet deklic različnih narodnosti z narodnimi zastavami petih federalnih republik.

Na koncu je predsednik proslave prečital brzojav, kateri je bil po udeležencih proslave enoglasno in navdušeno sprejet. V njem se je poslalo pozdrave maršalu Titu, novu Jugoslaviji, njenemu vodstvu in narodu nove Jugoslavije.

Pregled govora majorja Branka Vukelića bo priobčen v prihodnji številki Edinosti.

C. I. O. konvencija je enoglasno obsodila vladno prepoved, da rudarji mehkega premoga ne smejo zastavkati. Istotako so rudarji ignorirali to vladno prepoved ker je proti delavska, ter šli na stavko.

V Združenih Državah je prišla že kar v navado vladna prepoved, da se ne sme stavkati, kar se je v vojni proti fašizmu od strani delavstva tudi upoštevalo. Sedaj po vojni je pa delavec upravičen, če hoče živeti, da zahteva izboljšanje svojega položaja če ne gre drugače tudi s stavko.

"EDINOST"

Published weekly at
206 Adelaide St. W., Toronto, Ontario,
by Edinost Publishing proprietor
in Slovenian Language

Registered in the Registry Office for the City of Toronto
on the 25th day of June, 1942, as No. 47939 C. P.

EDINOST

Izhaja vsako sredo v slovenskem jeziku. Naslov lista:
206 Adelaide St. W. Toronto, Ontario.

Dopisi brez podpisa se ne vpoštevaajo. Rokopis nenarodnih člankov in dopisov se ne vrača.

"Vprašanje Julijske Krajine in Trsta"

To vprašanje, ki za pametnega človeka sploh ni vprašanje, ampak pošteno rešena stvar tako kot jo je dočela črta Sovjetske Zveze in do tam je ono naše kate-rega ne damo, a kar je preko tega mi tega nočemo, ker nam je tuje in tujega nečemo.

Nasprotno temu se svetovna reakcija krčevito drži za vsako ped naše zemlje, kot da je to poslednja bilka za katero se še drži predno utone v svoji umazaniji. Vsa-ko prepričevanje je dosedaj pri njih naletelo na gluha ušesa. Kako zvesto in požrtvovalno se je Jugoslavija bo-ri- la na zavezniški strani, koliko izgub je pretrpela v zadnji vojni, koliko mest in vasi je bilo požganih in uni-čeni- h in koliko naših ljudi je padlo ravno za one kraje, ki jih je sama osvobodila katere se sedaj tako krivično trga od naravnega in etničnega zaledja — vse to je padlo kot bob v steno.

Človek se nehotе vpraša, kaj so to sploh za eni lju- dje, katerim se vse to pripoveduje? Mogoče, da v njih- srih je nekaj kar se ne upajo povedati svojemu narodu? Na tihem si morda mislijo in vsa znamenja kažejo, da je tako — da se je Jugoslavija predobro borila in da jim je žal fašizma kateri je bil tako strahovito poražen, da ne bo vstal nikoli več pa naj ga še tako oživljajo razni podžigalci nove vojne.

Pogajanja za Julijsko krajino in Trst so zavzela novo obliko in sicer v obliki- direktnih pogajanjih med Jugoslavijo in Italijo. Kakó se bodo zaključila je za en-krat težko reči. Nekateri listi in med temi tudi slovenski ameriški že v naprej prerokujejo, "da ne tako kakor je želela Jugoslavija, predvsem pa Slovenci, primorski in drugi." Ne misli se da je v tej prerokbi slab namen ven- dar je pa nekoliko preuranjeno takšno prerokovanje, ker upanje in borba nam bo vedno ostalo. Tega nas ne more- nikdo oropati.

Kar je želela Jugoslavija ni tako neizvedljivo. Nje- ne prvotne zahteve so bile, katere je Edvard Kardelj pod- črtal v svojem govoru v Beogradu na konferenci časnika- rev oktobra meseca 1945 po prvem zasedanju zunanjih ministrov petih velesil. Na tej tiskovni konferenci je on izjavil:

"Ne zahtevamo nič tujega, toda se ničemu svojemu ne moremo odreči.

Narodi Jugoslavije želijo, da bi bili njih odnosi z italijanskim narodom v prihodnosti prijateljski in čim- pristranejši. Znajo ceniti tudi usluge, ki so jih napravili italijanski antifašistični partizanski oddelki in borci iz podtalnih antifašističnih organizacij v nemškem zaledju za splošno zavezniško stvar. Zaradi vsega tega naši na- rodi ne žele nič drugega, kakor da se je italijanski narod v miru čimprej pozdravi od težke katastrofe v katero so ga vrgli njegovi fašistični imperijalistični upravitelji v imenu nekih megalomanskih sanj o obnavljanju rimskega imperija, o gospodstvu na Balkanu i. t. d. Prepričan sem, da bodo med demokrasko Italijo, ki se bo odrekla takih osvajalskih stremeljenj in med Jugoslavijo, ki ne želi je- mati italijanskemu narodu njegovih nacionalnih ozem- elj, obstajali najtesnejši in najpristranejši prijateljski od- nosi.

Toda ob enem je treba poudariti, da Demokrasko Federativna Jugoslavija trdno ostaja pri svojih treh os- novnih zahtevah:

1. Jugoslaviji je treba vrniti ozemlja, ki so bila od nek- daj last slovenskega in hrvaškega življa, ki pa so bi- la ob koncu prejšnje vojne nasilno vzeta tem narodom.

2. Jugoslavija ne more prevzeti nase, da bi sama z svojimi lastnimi sredstvi obnovila ozemlja, ki so jih opu- stošili italijanski okupatorji, niti da bi se odpovedala predmetom, ki so jih oni odpeljali iz Jugoslavije v Itali- jo. Ona smatra, da je Italija dolžna plačati reparacije in izvršiti restitucijo odpeljanih predmetov.

3. Jugoslavija smatra za neizogibno, da se napravi- to taki ukrepi, ki bodo preprečili možnost, da se v pri- hodnosti ponovijo italijanske agresije proti Jugoslaviji in drugim miroljubnim narodom."

Torej to so prvotne želje in osnovne zahteve Jugo- slavije napram Italiji, se v bistvu niso še prav nič izpre- menile. So pravične zahteve, katerih bi nobeden pošten človek na svetu ne mogel odrekati, najmanj pa zavezni- ki z katerimi so se jugoslovanski narodi ramo ob rami tako zvesto borili za njihove in svoje pravice katere se jim pa sedaj tako podlo zanikajo. Človek skoro ne more ver- jeti, da bi mogel biti kdo od zaveznikov tako nizkokot, kot se je to pokazalo od angleških zastopnikov vseskozi od prve do te zadnje konference, ko se je naposled od italijanskega zastopnika bivšega sovražnika zaprosilo, da bodo te dve države; namreč Jugoslavija in Italija ure- dila same ta spor, ki ga zavezniški niso mogli. Angleška in Ameriška reakcija, kakor pravijo poročila niste posebno zadovoljni, zadovoljni pa bomo mi če se bo med tema dvema državama našla rešitev tega problema tako, da bi bil mir zagotovljen v tem delu Evrope. To bi učvrstilo mir tudi po drugih delih sveta in človeštvo bi prosteje za- dihlo. Upajmo da bodo pogajanja uspela in prinesla zaželjeni pravični in trajni mir.

ALBANIJA ZASLUŽI DA POSTANE ČLANICA ZDRUŽENIH NARODOV

Drava teče proti vzhodu

V grški plameni civilna vojna — Grška reakcija izvaja spore na .. meji a ne Albanija ..

Jugoslovanski delegat na zasedanju politične komisije Zdrže- nih Narodov Vlada Popović je imel sledeči govor:

Delegacija Jugoslavije enoglas- no pozdravlja sprejem odloče, da se sprejme trije novi člani v or- ganizacijo Zdrženih Narodov — Afganistan, Švedska in Island. To pomeni, da smo predčerašnjem glasovali samo proti argen- tinskemu predlogu.

To je prvo, a drugo, mi smat- ramo, da smo dolžni poudariti da pri sprejemanju mora naša or- ganizacija vedno gledati na to, kakšen doprinos je vlada, katere predloži prošnjo za sprejem, do- prinesla za splošno zmago svobod- ljubnih narodov nad skupnim sovražnikom in v kakšni meri ona danes dela za utrjevanje miru na celem svetu.

Tukaj izjavljamo, da jugoslo- vanska delegacija ne bo v stanju glasovati za nobeno resolucijo, ka- tera ne bo jemala v obzir ta naj- važnejša vprašanja. Dovolite mi, gospod predsednik, da se sedaj malo dotaknem vprašanja Albani- je.

Šef naše delegacije je v svojem govoru o splošni situaciji podčr- tal, da vkljub vsej jasnosti, ljudski republik Albaniji še vedno ni dovoljeno, da pride v našo or- ganizacijo. Po tem vprašanju, ju- goslovanska delegacija vidi žali- tve Ustave Ljudska Republika Albanija se je rodila v osvobodil- ni borbi albanskega naroda, kate- ri je doprinesel velike žrtve ne samo za svoje svobodo, nego tudi za svobodo vseh narodov.

Medtem, tudi sedaj grški dele- gat zavzema sovražno stališče na- pram albanskemu narodu. Takšno stališče ni dopustljivo radi raz- položenja kateri bi moral vladati v odnosih med sosednimi dr- žavami in zaradi ustave Zdrže- nih Narodov, katerih član je tudi Grška. Govori se da Albanija "ni" miroljubna država in da se napram temu "ne more" izpolniti obveze predvidene po ustavi Zdr- ženih Narodov. Ali zadeva je po- vsem drugačna.

Na 7. aprila 1939 leta, je bila Albanija prva žrtev fašistične na- padalnosti v Evropi. Albanski na- rod, kakor vam je že vsem pozna- no, je vstal z orožjem v roki proti napadalcu in časopisje tega časa je opisovalo moč odpora te- ga malega in junaškega naroda. Albanski narod se ni pokoril, ni- ti ni služil fašističnim osvaja- cem in tudi ne kvizlingom iz svo- je sredine. On je nadaljeval z bor- bo tudi po kapitulaciji Italije, ko so Albanijo okupirali Nemci. Al- banska narodna osvobodilna ar- mada je formirana iz protovoj- cev — partizanov. Ona se je bo- rila proti številno dašč močnej- šemu sovražniku in mu prizadeja- la težke izgube. Albanska narod- no osvobodilna armada je dosegla leta 1944 70.000 vojakov, od kate- rih je bilo 6.000 žen. Ta armada je v Albaniji držala okrog 100.000 sovražnih vojakov in častnikov. Na ta način je albanska osvobo- dilna vojska dajala izdatno in stvarno pomoč zavezniškimi silam. Od maja 1943. je ona pričela do- bivati materialno pomoč od zave- znikov. Istočasno so prišle v Al- banijo tudi zavezniške vojne mi- sije.

Albanska Narodna Osvobodilna Armada je bila visoko cenjena. G. g. Hall, Molotov, Eden, Chur- chill, Stettinius, vrhovni poveljnik zavezniških sil v Sredozemju Meitland Wilson in drugi zavez- niški vojni in politični voditelji, so navdušeno pozdravljali ude- jstvanje albanskega naroda v borbi za skupno zmago. Albanski narod je krepko pomagal grškemu narodu v zimi 1940. leta, za časa borbe proti fašistični Italiji.

V ravno završeni vojni, izgu- be Albanije so bile velike: Okrog 50.000 mrtvih in ranjenih (in to od naroda, kateri šteje nekaj več, kot en milijon prebivalstva). Al- banija je imela 10.000 političnih jetnikov, 35.000 oseb na prisilnem delu, 35 procent vseh mest in va- si uničenih, porušenih in požga- nih, živina je bila odvedena ali uničena, narodni proizvodi izropa- ni, ceste, mostovi in pristanišča minirana, a industrije, katere ni ravno velika poškodovana in uni- čena. Vidite, to so številke katere govore o sovražnem pustošenju v Albaniji za časa vojne.

Grška vlada hoče s potvarjan- jem resnice napačno obvestiti svetovno javnost. Ona poskuša prikazati položaj na takšen način, kakor da so Albanci oni, ki izzi- vajo Grke na njihovih mejah in vodijo orožbene spopade na gr- škem teritoriju. Medtem, so se do- godki odigrali povsem drugače. Za časa razprav v Svetu Varnosti po vprašanju sprejema Albanije v Organizacijo Zdrženih Narodov, je zastopnik Albanije v avgustu tega leta predložil dokaze o grš- kih provokacijah na albanskih me- jah v teku prošlega in tekočega leta.

Na 30. oktobra t. l. je general- ni tajnik Zdrženih Narodov pre- jel brzojav od predsednika alban- ske vlade, Enverja Hodže, v kate- rem mu obrača pozornost na pro- vokacijo, katero je 21. oktobra iz- vedla grška vojska. On je zahte- val, da se intervenira v namenu, preprečenja grških provokacij, katere ogrožajo varnost Albanije in splošnega miru.

Na 21. oktobra, so grški vojaki prešli preko meje in stopili na albanski teritorij. Ker so naleteli na albansko obmejo stražo so se morali po kratkem streljanju uma- kniti, pustivši na albanskem teri- toriju enega ubitega vojaka in dva ranjena. To ni bilo prvokrat, da so grški vojaki plenili na al- banskem teritoriju za časa pro- vokatorskih napadov. Očitno je, do grški monarho-fašisti želijo v- stvariti nemir na Balkanu in o- grožiti varnost Albanije.

Kakor je poznano, notranji po- ložaj v Grčiji je po osvobođenju zelo težaven in težavnejši iz dne- va v dan. Vse časopisje piše, da je v Grčiji izbruhnila civilna vojna in o možnosti, da bo Tsaldarisova vlada z vsakim dnem morala postajati okrutnejša. Tsaldaris je bil prisiljen v poslednjih par te- dnih izmenjati dvakrat svojo vlado radi pritiska prebivalstva in ni- koli ni uspel dobiti najmanjše za- upanje od strani, strank katere zastopajo opozicijo v parlamentu.

V Grški plameni civilna vojna, vlada ni čvrsta in se oslanja na zunanje vojne sile proti svojemu lastnemu narodu. In v resnici je

Grška, ne Albanija ona država, katere s svojo orožbeno akcijo in teritorijalnimi zahtevami na- pram Albaniji dokazuje, da ne želi mir in da ne spoštuje usta- ve Zdrženih Narodov.

Albanija nikoli ni bila napadal- na država. Ali njo so vedno na- padali drugi in ona se je vedno borila, da bi se zaščitila in po- novno dosegla svojo neodvisnost in svobodo.

Po osvoboditvi dežele, je alban- ska vlada in njen narod vložil mnogo truda, da bi se upostavila država. Na drugega septembra 1945. leta so bile v Albaniji splo- šne ljudske volitve za-ustavodaj- no skupščino. Sedanja vlada je us- tavna vlada, katere uživa popol- no zaupanje med narodom.

Albanska začasna vlada je bila aprila 1945 priznana po Jugosla- viji, novembra 1945 so jo priznali veliki zavezniški in nato Franci- ja, Čehoslovaška, in Bolgarska. Albanska vlada je težila za upo- stavo dobrih odnosov s svojimi vojnimi zaveznički in za razvitek dobrih odnosov z drugimi demo- kratičnimi državami. Ona je pri- znala mednarodne obveznosti in predložila prošnjo za sprejem v Organizacijo Zdrženih narodov. To je storila še za časa osnova- nja te organizacije v San Fran- cisco, skliučujoča se na svoje ak- tivno udejevanje v vojni proti fašizmu. V svoji izjavi od 25. ja- nuarja 1946. leta, prošeča da bi bila sprejeta v Zdržene Narode, je Albanija izrazila pripravlje- nost, da izpolni svoje obveze v ustavi UN.

Albanski narod je v resnici upo- stavil demokratično oblast v svoji državi in korakal po poti na- predka in sodelovanja z vsemi drugimi demokratičnimi državami. Radi tega jugoslovanska dele- gacija smatra, da bo ta krivica proti albanskemu narodu kmalu poravnana in da bo naša organi- zacija pojačana z novim članom kateri bo iskreno podpiral prin- cipe Zdrženih Narodov.

PREŽIHOV VORANC

(To je prvi izmed originalnih člankov napisanih za slovenske li- ste v Ameriki. Napisal ga je Lovro Kuhar, ali kakor ga pozna- jo v Sloveniji ljudje, ki se za- nimajo za kulturne ustvaritve — Prežihov Voranc. Izmed živčih slovenskih pisateljev je smatran za enega največjih. Čeravno je ob- iskoval samo ljudsko šolo, se je razvil v široko razgledanega umet- nika in opisovalca, predvsem ma- lega koroškega človeka. Vse po- liceje reakcionarnih držav so ga preganjale med leti 1918 - 1945 radi njegovih naprednih idej. Med enim in drugim preganjanjem je napisal knjigo za knjigo. Okupa- čija slovenske zemlje po nacifaš- stih je pomenila zanj samo nada- ljevanje ilegalnega življenja pred vojno. V Ljubljani, kjer je živel skrit pod okupacijo, ga je zagra- bila gestapovska roka in vrgla v koncentracijsko taborišče v Nem- čijo. Njegov močan organizem slovenskega koroškega delovnega človeka je prenesel vse strahote in trpljenje v taborišču ter tako nadaljuje ne samo svoj pisateljs- ko delavnost, ampak zastopa v parlamentu v Beogradu kot ljud- ski poslanec interese rudarjev in kmetov iz Mežice.

SANS)

Karantanska vojvodina je v v- zhodnih Alpah najstarejša politič- na tvorba in kolikor je mogoče ugotoviti, je ona tudi najstarejša slovenska državna tvorba sploh. Iz te stare zavesti se je razvil ti- sti znani koroški lokalni patri- jotizem, ki ga je osvojil tudi nem- ški del koroškega prebivalstva. V nobeni bivši avstrijski kronovini, koder prebiva slovensko ljudstvo, nimamo tako močno razvitega provincialnega čuta, kakor na Koroškem. Seveda je k temu čutu pripomoglo še marsikaj drugega. Dežela je po naravni legi zaprta na vse strani, obdana s težko prestopnimi planinami, ki so ovi- rare prodor napredka. Ta stari čut prvotno slovenske tvornosti si je v novejši dobi osvojil germanski imperijalizem in ga izrabil za svo- je prodiranje proti jugu. Panger- manska parola "Ungeheiltes Kar- nten", to je Nedeljiva Koroška, je v veliki meri odločevala pri ple- biscitu leta 1920 in tega se poslu- žujejo ostanki nacizma v svoji agitaciji proti slovenskim zahte- vam tudi danes.

Koroškega lokalnega patrijoti- zma naše bivše slovenske politi- čne stranke niso nikdar razumele, ker niso priznavale in poznale ko- roškega zgodovinskega razvoja. Zaradi tega so leta 1920 na Koro- škem delali velikanske politične neumnosti, ki so se nad nami hu- do maščevale.

V dobi kapitalističnega napred- ka, ki se je na Koroškem začel v preteklem stoletju, se je sloven- sko ozemlje najbolj skrčilo. Mo- čni nemški kulturni in predvsem gospodarski vpliv sta odtujila slo- venski celoti cele ljudske plasti. Odtujila se je nam predvsem in- teligenca, ki je postala gospodars- ko odvisna od nemške deželne in državne uprave. Odtujila se je slovenski zavesti tista plast naš- ega naroda, ki je drugod postala stržen narodne zavesti v dobi na- rodnega prebujenja, to je malo- meščanstvo. Odtujili so se nam z malimi izjemami trgovci, ostrij, močnejši kmeti posestniki, pose- bno tisti tip koroškega kmečke- ga posestnika, ki se pri nas ime- nuje "Herrenbauer", to je gospo- ski kmet in ki ga drugod po slo- venskem ozemlju ne poznamo.

Zaradi političnega razvoja se je nam odtujilo tudi delavstvo in so se nam odtujili tudi bajtarji, ali kakor se jim na Koroškem pravi: "k a j z a r j i". Socijaldemokratska stranka, ki je te sloje politično zajela skoraj v celem obsegu, je veljala za napredno stranko, a je istočasno podpirala germanizator- sko politiko deželnih državnih ob- lastnikov.

Iz tega razvoja, ki je trajal več kakor pol stoletja, so nastali ta- kozvani "nemčurji". Ti nemčurji so kmalu postali važen političen faktor v deželi in to v vseh strankah, ki so delovale na slo- venskem ozemlju, akoravno je bi- la njihova socijalna struktura ne- emotna. Etičnih vrednosti nemčur- sko gibanje ni imelo nobenih, ozi- roma je nastalo iz etično manje- vrednih nagonov. Negova etična podloga so zgolj oportunizem, do- bičkaželjnost, špekulacija, trenut- no profitarstvo, z eno besedo iz manjvrednih nagibov, ki živijo v posamezniku in v človeškem zna- čaju. Jasno je, da je pangerman- ska oblast v deželi take podle na- gibe v ljudstvu izkoriščala za svoj mlin in jim je dala obliko in vse- bino. Oficijelna politična oblika nemčurstva na Koroškem je bila

prvenstveno stranka imenovana "Landbund", to je deželna zveza. Njeni voditelji so bili sami nem- čurji tudi v njenem nemškem de- lu, kakor so Mihor, Šumi, Glanč- nič, Ferlič, Lučovnik in drugi. Sami vaški veljaki in druga opor- tunistična golazen.

Iz kakih kreatur in na kak na- čin se je gradil politični faktor koroškega nemčurstva, navajam en sam primer iz mojih izkušenj: Leta 1902, ko še nisem bil devet let star, me je moj oče vzel s se- boj na prvi shod. Oče je bil naj- emnik grofovske zemlje in je bil v večni borbi zoper režim, ki je predstavljal nemške grofe. Na tem shodu je govoril takratni potoval- ni učitelj Šumi, poznejši vodja av- strijskega Landbunda, ki je bil večkrat nemški vladni stranki, postal zato ravnatelj kmetijske šole v Velikovu, iz katere je napravil trdnjavo in vzgojevalni- co pangermanizma. Iz najnikot- nejših nagibov se je enostavno prodal močnejšemu in bogatejšemu gospodarju. Potem je postal voditelj Landbunda. Šumi je tipič- nen predstavnik nemčurske gene- racije.

Kjerkoli v Evropi je imperija- lizem močnejših narodov hotel po- djarmiti slabšeje, male narode, povsod je znal s pomočjo plehkih gesel izmalčiti gotove ljudske plasti in jih izkoristiti za svoje cilje, toda nikjer jih ni znal iz- koristiti na tako široki podlagi najnižjih negativnih strani v člo- veku, kakor se je to zgodilo na Ko- roškem pri slovenskem narodu. Uspelo mu je si iz tega vstvariti tako močno politično gibanje, ki je imelo dolgo časa prvo besedo v deželi. To mu je tem lažje us- pešlo, ker so bile stranke, ki so gojile nemčurstvo, v gospodar- skem in kulturnem oziru napre- dnejše, kakor pa slovenska stran- ka. Dalje je germanski gospodar- dežele nemčurstvo negoval in ga gospodarsko podpiral, kjer je le mogel.

Ko je v dobi modernejšega raz- voja kapitalističnega gospodar- stva na Koroškem začelo nastaja- ti delavstvo, ki bi po svojem po- slanstvu moralo biti nosilec pravi- lne rešitve narodnostnega vpra- šanja v tem delu Evrope, je imel nemški imperijalizem pasjo sre- čo, da je to delavstvo dobila v svoje roke socijaldemokratska stranka, ker je bila ona sama ide- jno in praktično popolnoma v slu- žbi nemškega imperijalizma. V svoji borbi za socijalne reforme, to je začasni napredek ene ali dveh generacij človeštva, je ta stranka ob pomankanju prve na- predne delavske stranke pomenila za nastajajoče koroško delavstvo brezdomno neki napredek. Zari- di socijaldemokratske vzgoje se je koroško slovensko delavstvo skoraj popolnoma odtujilo pravi- načelom rešitve narodnega vpra- šanja in se je leta 1920 skoraj brez izjeme opredelilo proti ele- mentarnim pravicam koroških Slovencev. Tako se je moglo zgo- diti, da je v bojih leta 1918-20 ravno delavstvo bilo glavni nosi- lec borbe za "nadeljivo Koroško".

Dejstvo, da je koroško sloven- sko politično gibanje, ki so ga predvsem vodili duhovniki, nosilo pečat nazadnjaštva, je seveda ze- lo pripomoglo k taki opredelitvi koroškega delavstva. Vse kar je bilo južno od Drave, južno od Karavank, je bilo za koroško de- lavstvo nazadnjaško, zaostalo, ne- socijalno, kratkaja — srednji vek. V kolikor so bila takrat ta dej- stva vsaj navidezno resnična, bi seveda ne smelo vplivati na na- čelno stališče pravične rešitve na- rodnega vprašanja na Koroškem, ki bi ga delavstvo kot tako mora- lo zasledovati.

Ali socijaldemokratska stranka je bila v tem pogledu popolnoma na repu nemških nacionalisociali- stičnih strank. Njena vzgoja je pripomogla, da so pri de- lavstvu prišli na površje instinkti trenutnega oportunitizma, nezna- čajnega hlapčevstva pred tistim, ki slučajno reže vsakdanji kruh, da so pri njem nadvladali ele- menti šovinizma.

Kako daleč je po zaslugi soci- jaldemokratske stranke taka men- taliteta napredovala med koroš- kim delavstvom, je dokaz, da je leta 1920 nastal med njimi prvi preplah, ko je prva vpravila nemčurstva na Koroškem je bila

(Dalje na 4 str.)

Leher in Borisa Kidriča

Tekom zasedanja Plenarne seje Glavnega odbora Zdrženih Sindi- katov in naposled daljše diskusije, je bila sprejeta resolucija zasno- vana po poročilu podpredsednika Glavnega odbora Voje Lekovica. Plenarna seja povdarja izvanred- no važnost industrijalizacije in elektrifikacije Jugoslavije in po- zivlja vse sindikalne organizacije, da objasnijo najširšim množicam delovnega naroda važnost indus- trijalizacije države in da jih mo- bilizirajo za delo na izpolnjenje proizvodnje za prvo načrtno leto. To je pot, da se zagotovi stalni razvitek jugoslovanske proizvod- nje.

Dne 18. novembra je govoril na plenarni seji minister industrije Zveze vlade, Boris Kidrič. Mini- ster Kidrič je podčrtal, da indus- trijalizacija države zahteva izvrše- nje velikih pripravljalnih del. Na prvem mestu je potrebno v po- popolnosti izvršiti vse naloge, kate- re zahteva sedanja situacija ju- hoslavske proizvodnje, ker bi drugače bilo nemogoče pripraviti teren za vstvaritev načrta za leto 1947, a isto tako ne bi bilo-mo- gče pripraviti načrte za več let v naprej.

Kakor drugo točko je Minister

Kidrič podčrtal važnost tekmo- vanja na delu in zmanjševanja pro- izvajalnih stroškov. Akumulacija potrebnih zalog je odvisna od us- pehov napora kateri se vložijo v to delo. Napram temu so vsa naša dela in dovršenje naših načrtov odvisna od naših sedanjih naporov.

Minister Kidrič je zvrnil pozor- nost Plenarne seje na dejstvo da izvršenje načrtov ne bo naletelo samo na težkoče v zvezi z bilan- co materiala, izgradnjo in naba- vljenjem strojev v potrebni koli- čini, ampak bodo potežkoče tudi v zvezi z pripravljanjem tehničnega osebja, katero bo sposobno, da iz- deluje te stroje in da z njimi up- ravlja. Zato se največje nade po- lagajo v delavski razred in nje- gove sindikate na katerih leži na- loga, da vzgoje nove kadre tehni- čnega osebja. Mi moramo hitro v- zgojiti nove kadre specializovanih in tehničarjev, kateri so nam danes potrebni. To je sveta dolžnost v-seh naših delavcev — je izjavil Minister. Problem vzgoje in pose- čanje naših tečajev za tehničarje predstavlja nalogo, katero se naj- resneje postavlja pred delavski razred in sindikate.

Tanjug

Divjaštvo zapadne 'demokra- cije' na Slovenskih tleh

Trst: — Tanjug. "Primorski Dnevnik" javlja dne 18. nov. po- drobne podatke, kateri ilustrirajo zaplemo "Narodnega Doma" v Gorici. Ob tej priliki je bilo sežga- nih veliko število slovenskih knjig, kakor tudi arhiv raznih narodnih organizacij, narodnih zastav i.t.d.

V svojem članku pod naslovom "Kultura mržnje v Gorici" list pi- še: "Zapadna" demokracija" pri- kazuje danes najpopolnejšo sliko svoje kulture. Vojaki 88-te divizi- je so zaplenili knjige, arhive in ostalo privatno imovino organiza- cij, katerih uradi so se nahajali v "Narodnem Domu" in ji vse sež- gali. Med knjigami so se nahajala dela kulturne vrednosti, kakor tudi razne revije in publikacije. Naše zastave, fotografije naših narodnih voditeljev, vključujoč fotografijo Maršala Tita, pred- sednika Kardelja niso bile ohrane- nene pred plameni. Mi moramo danes prenašati stvari kar se niti

fašisti niso upali delati. Knjige Franc Bevk, Otona Zupančiča in drugih slovenskih pisateljev so žr- tve moderne inkvizicije. Franc Bevk katerega knjige so sežgane, je bil na delu narodno-osvobodil- nega gibanja naroda Slovenskega Primorja. Vkljub visoki starosti je on vodil borbo proti nazi-fašizmu na strani naših do večrajšnjih za- veznikov.

Ves civilizirani svet se mora zgražati nad takim početjem, in potrebno je, da se vpraša kam to vodi? Vse to ponovno kaže naš- im narodom, da morajo vztrajati na potu katerega so si izbrali in nadaljevati z borbo za svoje pra- vice da se priključijo Jugoslavi- ji, ker edino tako moremo dobiti jamstvo, da živimo in da razvija- mo svojo kulturo v svobodi. Sam- mo na ta način se moramo začeti- titi novih "kulturnih napadov" iz- vršenih v imenu demokracije dvaj- setega stoletja.

Borba delavcev v Grčiji

Izvršni odbor svetovne zveze strokovnih organizacij je na letošnjem zasedanju v Moskvi sklenil sprejeti Splošno grško delavsko zvezo v svetovno zvezo. Odposlanstvo grških strokovnih organizacij, v katerem so bili tajniki Kostaš Theos, Demeter Stratis in Joannis Kolomiris, je poročalo o stanju v Grčiji. Sovjetska revija "Novo vreme" je nato objavila vsebino razgovora s Kostasom Theosom o stanju v Grčiji. Spriče najnovejšega razvoja dogodkov v Grčiji je ta razgovor še prav posebno pomemben in poučen.

Po sramotnih volitvah 31. marca — po "Bevinovih volitvah", kakor je grško ljudstvo krstilo to nečastno burko — je stopil boj med demokratičnimi silami in med silami reakcije v Grčiji v novo obdobje. Monarhisti so sodili, ker je bila oblast v njihovih rokah, da bodo zadal lahko strli demokratično gibanje. V okviru neomejene policijske diktature, ki so jo imeli v načrtu, so si prizadevali tudi za tem, da bi zdobili svobodno strokovno gibanje.

V Grčiji divja nasilje oboroženih monarho-fašističnih tolpe. Ne mine dan, da ne bi bilo umorjenih po več pripadnikov EAMA ali aktivnih strokovnih delavcev. Dnevno se zgodi po trolej do peto, pogostokrat pa celo po deset takih umorov. Aktivni delavci, ki nastopajo za demokratične stranke, so aretirani in odgnani bogve kam brez obtožnice. Da bi se rešilo brez zasledovanj monarhističnih tolpe in policije, beži prebivalstvo iz mest in vasi v gore. Oblastva oglašajo begunce za "ekstremiste", ali kar za "bandite" in prirejajo kazenske odprave za njimi. V ta namen pošilja v gore ne samo policijske oddelke, marveč čete redne vojske. Vrstijo se krvavi spopadi.

Notranjepolitični položaj v Grčiji lahko zatorej ocenjamo kot nekakšno enostransko državljansko vojno, katero vodi skupina reakcionarjev, ki je prišla do oblasti, zoper celotni tabor grške demokracije, med njim tudi zoper, demokratične strokovne organizacije, ki so združene v Splošni grški delovni zvezi.

Stanje v Grčiji je skrajno napeto. Toda očitno si vlada to želi, da bi lahko vodila nov napad zoper demokratične pravice ljudstva. Dne 18. junija je bil izdan poseben zakon "za varstvo javnega reda". Ta zakon izročča delavske organizacije policijski samovolji. Policija lahko poljubno proglasi vsakega državljanca za "sovražnika" javne varnosti in takemu grozi umor. Policija ima zdaj tudi pravico, da prireja podnevi in ponoči hišne preiskave, vsak čas lahko zapre cestni promet, manifestacije in zborovanja so prepovedane z grožnjo ječe do petih let. Stavke so z zakonom prepovedane. Stavkavci uživajo posebne ugodnosti.

Za vsak prestop tega zakona pride pred vojno sodišče, pri katerem odvzamejo obtoženo vse običajne pravice, tako do zagovornika, do pritožbe in podobnega. Slednjič ima ta zakon paragraf 10, ki določa, da velja sodelovanje pri odporniškem gibanju in pri osvojitvi borbi od decembra 1944 za zločin in znatno povišuje kazensko mero za vsak prestop zoper novi zakon. Tako grozotnih zakonov ni bilo niti za časa Metaxasove diktature!

Izjemni zakon je med ljudskimi množicami izzval globoko ogorčenje. Tisti dan, ko so ga v "parlamentu" sprejeli, je prišlo v Atenah do ogromne spontane protestne demonstracije. Neko odposlanstvo delavstva je hotelo obiskati ministrskega predsednika, da bi mu izročilo pisan protest zoper uveljavljanje tega zakona. Policija je demonstrante razgnala, mnoge aretirala in odposlala v tujino, pustila ki ministrskemu predsedniku.

Se med pripravami za kongres so skušali monarhisti vihotapiti v strokovno vodstvo svojega moža, nekega Makrisa, kar se je jim pa ni posrečilo. Jazen nad svojim neuspehom je Makris svoji pri vrhovnem sodišču prošnjo, naj razveljavi vladni sklep, s katerim je bil kongres dovoljen. Ta prošnja je ležala pol leta med sodnijskimi akti. Zdaj, ko so prišli monarhisti na oblast, je sodišče prošnjo ugodilo!

Naj nas ne preseneča, ako vlada oglašja kongres in z njim vodstvo delavske zveze za nezakonita in ako opreka njuna pooblastila, čeprav je bil kongres pripravljen in izveden z dovoljenjem vladnih oblasti in ob navzočnosti ministra za delo.

Grška reakcija nima opore med množicami. Monarhistična stranica ima le malo pristavež. Drži se s pomočjo terorističnih tolpe in tujih bajonetov. Reakcionarji seve-

da ne bi bili tvegali svojega predrznega napada na množične organizacije delavstva, če se ne bi bili zanašali na podporo vojaških in diplomatskih zastopnikov Anglije. Številna dejstva pričajo o tej podpori. Navesti velja dva značilna primera.

V Grčiji so do nedavna imeli zakon, ki je podjetnikom prepovedoval odpuščati delavce samolastno in brez navedbe vzroka. Podjetniki so pogostokrat obšli zakon, vendar je zakon že s samim obstankom oviral njihovo samovoljo. Monarhisti so sklenili ta zakon odpraviti. Pri tem so jim prišli na pomoč — angleški strokovnjaki, ki so rekli, da tak zakon ovira obzorno gospodarstvo v Grčiji. . . Zakon je bil odpravljen. Takoj so pričela podjetja množično odpuščati delavce in v prvi vrsti so bili prizadeti aktivni strokovni delavci. Tako so bili odpuščeni skoraj vsi obratni zaupniki.

Drug primer. V začetku tega leta je naraščalo mezno gibanje.

Kdo ovira demokratizacijo Kitajske

Moskva, (Tass). Specialist za problem Daljnega vzhoda profesor Avarin piše v "Pravdi" glede Kitajske:

Med državami, ki so se udeležile borbe proti fašizmu, samo na Kitajskem oboroženo silo še niso demobilizirane in njihovo število celo narašča. Mirodopska izgradnja je ostala lep sen-ljudskih množic, ki so toliko trpele. Ostanke finančne oligarhije in japonske militaristične klike na Kitajskem, široko razpredena mreža kvizilinskih agentov japonskega fašizma, polvevdalni kitajski militaristi, novi bogataši ki so si v vojni narabili bagna bogastva, mestni in vaški veleoderuhi, vsi elementi, ki so vajeni graditi svoje blagostanje na trpljenju ljudstva — vsi ti so glavna opora kitajske reakcije in onemogočajo ljudstva, da bi se po svetlo mirnodopski izgradnji. To živo izpričujejo dogodki zadnjega časa.

Armade svobodoljubnih narodov so se po porazu nemškega fašizma osredotočile na uničenje žarišča nepodjalnosti na Daljnem vzhodu, nekateri reakcionarji kitajski generali pa so, skušajoč pomagati japonskemu imperializmu, poslali tedaj svoje čete proti osmi armadi — neizposnemu sovražniku japonskih okupatorjev in opori demokratičnih sil Kitajske. Napad kitajskih militaristov na osmo armado v juniju in juliju 1945. je bil odbit. Poskusi reakcionarjev, da bi se polastili Yenana, prestolnice demokratične cone, so izpadli.

Maotse Tung, voditelj kitajske Komunistične partije, ki hoče prekriti spletke reakcije, je po porazu Japonske v septembru preteklega leta prišel v Čunking. Komaj so se čungkingški pogajanja zaključila, so že nekateri armade Kuomintangsa s sodelovanjem lutkovnih čet, ki so jih ustanovili Japonci, pričele s hudimi napadi proti ljudskim armadam pod poveljstvom Komunistične partije. Ob koncu preteklega leta je število vojaštva, ki je vodilo ofenzivo proti kitajski ljudski armadi, presseglo milijon mož. Vojaške operacije so se razširile na 11 provinc. Državljska vojna je grozila, da bo zajela vso deželo. Kitajski godoljubi so ostro protestirali proti početju pobudnikov bratomorne vojne. Ogorčenje demokratičnih ameriških krogov zaradi zdržanja ameriškega poslanika Hurlea in ameriškega poveljstva v Kitajski, ki sta odkrito podpirala reakcionarne čete Kuomintangsa, je doseglo višek.

V decembru preteklega leta je bil na osnovi sklepa moskovske konference treh zunanjih ministrov — ZSSR, Združenih držav in Velike Britanije — končno ustanovljen politični posvetovalni svet, ki je pričel s svojim delom 10. januarja 1946. Delo Sveta je omogočilo sporazum glede mnogih bistvenih političnih, problemov med Kuomintangom na eni in Komunistično partijo, demokratičnimi organizacijami na drugi strani. Zdelo se je, da je Kitajska stopila v novo obdobje svojega razvoja. Vendar sklep, ki je določal ustanovitev državnega sveta in koalicijske vlade, ni bil izveden. Ker so reakcionarji člani Kuomintang prepričali izvedbo sporazuma o premirju, ki je bil dosežen s sodelovanjem ameriških predstavnikov, je nastal izredno nevaren položaj. V drugi polovici aprila je posamezne napade zamenjala ofenziva celih armad. V mnogih področjih, predvsem v južni Mandžuriji, so se ponovno pričele bitke z znatnimi izgubami na obeh straneh.

Podjetniki so zahtevali od vlade ukrepe zoper stavke. Angleški svetovalec za delavska vprašanja Hall je obiskal nas, strokovno voditelje, in nam je "nasvetoval", naj pozovemo delavstvo, da ustavi stavke.

"Grčija", je rekel Hall, "je zdaj podobna brodolomcu, ki je ves izčrpan dosegel obrežje. Potreben je dolgotrajnega zdravljenja. Zdaj se pričena zdravljenje Grčije za načrti za njeno obnovo. Da bi lahko poročal v London, moram vedeti: ali ste voljni sodelovati pri izvajanju teh načrtov, ali pa boste izvedbo teh načrtov ovirali s stavkami?"

"Ampak delavci vendar stradajo", smo odgovorili. "Njihove mezde ne zadostujejo niti za pol kilograma krompirja na dan, delavci zahteve so upravičene! . . . In slednjič, če tudi pozovemo delavce, naj ne stavkajo, nas ne bodo ubogali!"

"Stavke ne morejo poboljšati položaja delavskega razreda, mar-

Kje je vzrok te nesreče kitajskega ljudstva, ki je toliko trpelo v junaški borbi proti japonskim napadalcem? Ne smemo pozabiti, da so malomeščanski sloji Kitajske pod japonskim ali kakšnim drugim imperialističnim vplivom vedno brez patriotizma in politične bistrovničnosti ter smisla za blagostanje ljudstva. Na čelu Kuomintangsa je veliko število ljudi, ki so ob enem zemljiški posestniki in generali, provincialni guverneri, lastniki bank in velikih oderuških ustanov. Reakcionarji militaristi, ki so vedno smatrali vojne čete kot neko fevdalno milico, skušajo tudi danes na vsak način ohraniti ali celo dvigniti obseg "milice".

Njim je zelo malo mar, da hrepeni kitajsko ljudstvo po izboljšanju pogojev svoje eksistence. Kitajski demokrati vztrajno nadaljujejo borbo za narodno enotnost na osnovi demokratizacije dežele. Čeprav imajo reakcionarne sile kitajske dobre položaje, bi bile že zdavnaj poražene, če ne bi bilo ameriške podpore. Kakor je ameriški tisk že večkrat objavil, prevažajo Amerikanci na svojih ladajah čete za borbo proti ljudski armadi in nudijo politično pomoč reakcionarnim silam.

Poročila kitajskega in inozemskega tiska poudarjajo, da se potrpljenje demokratičnih sil Kitajske bliža h koncu.

Eno važno opozorenje

Welland, Ont.: — Na lokalni seji S. K. J. S., ki se je vršila dne 17. novembra se je javilo 16 ljudi za povratek v domovino, kateri so vpisali \$11.000,00 (enaštisoč) za nabavo strojev, katere bo vzela grupa s seboj.

To je za začetek jako dobro, ali se pričakuje še boljše rezultate pri nadaljnem vpisavanju ljudi za povratek in denarja za razno orodje. To se je moglo videti po živahni diskusiji, ki se je vršila po tem vprašanju.

Na seji se je zaključilo, da se bo denar takoj pobral in poslal na S. K. J. S. in odbor za nakupovanje strojev, da bo imel na roki dovolj denarja kadar bo treba izplačati kupljeni stroji ali orodje. Denar se more poslati naravnost na S. K. J. S. v Toronto, ako pa kateri ne želi sam poslati, naj

RAD BI ZVEDEL

Za naslov mojega strica, ki je živel v North Ameriki. Površni naslov je: Jakob Mavrič, Montana, North Amerika.

Prosim čitatelje lista ako kdo ve za njega, da mi sproči, za kar mu bom zelo hvaležen, če bo sam čital te vrstice naj se zglaš na moj naslov:

Franc Mekuc,

Sv. Trojica pri Novi Vasi, Bloke pri Rakeku, Jugoslavija.

Welland, Ont.

Welland — proslava 29. novembra Shod v soboto 30. novembra v Welland High School, ob 8. uri zvečer. Glavni govornik Vojin Grbič.

Na proslavi se bo smel film. Radio program — CKTE (St. Catharines) v petek 29. novembra, od 9.30 do 10. ure zvečer.

Odbor.

več ga lahko samo poslabšajo", je prerokoval Hall. "Ako podpirate stavke, bodo dobili v inozemstvu slab vtis o grških strokovnih organizacijah. Ako pa delavci, kakor pravite, ne bi ubogali vašega nasveta, pomeni to, da niso z vami."

Opomniti smo morali Halla, da je nedavno v Angliji stakvalo 40.000 pristaniških delavcev in da so jih vodje Trade-Uniona zaman pozivali, naj nehajo stavkati. . .

Splošna grška delavska zveza je označila posebni zakon od 18. junija za fašističnega. Tisti dan, ko so v tako imenovanem "parlamentu" glasovali o njem, smo pozvali delavce k splošni stavki. Devdeset odstotkov delavstva v Grčiji se je kljub nasilju odzvalo našemu pozivu.

V takih pogojih delajo grške strokovne organizacije. Zdaj je naša poglavitna naloga, da se borimo za demokratične pravice delovnega človeka, zoper napade monarhistično - fašistične reakcije. Hkrati ni manj važna naloga borba za povišanje mezd in za dvig življenjskega standarda delovnih ljudi. Življenje delovnega ljudstva v Grčiji je dan za dnem težje. Vlada je prepovedala povišati mezde, Cene pa rastejo. Kupna moč delavstva je nižja kakor je bila celo lani. Več kakor polovica delavstva je brez dela. Vpisani so v nedavno uvedeni delavski spisek. Med uradnim delavskega spiska pa ni nobenega zastopnika strokovne organizacije, reakcionarni uradniki imajo spisek v rokah, tako da spodoben strokovni delavec od tam ne more pričakovati pomoči.

Trg v Grčiji je v rokah črnoborzičancev. Blago, ki ga dobavljajo UNRRA, izginja na črni borzi. Vladni krediti za obnovo industrije teko v žepu spretnih spekulativ. Industrije ne obnavljajo, tako da proizvaža komaj tretjino predvojnega proizvodnje.

Splošna grška delavska zveza zahteva vedno nadzorstvo in oživiljevanje obratov, katerih lastniki nočejo ničesar obnoviti. To bi mnogim brezposelnim dalo dela in zaslužka, toda vlada se ne zgane.

Kljub vsem težavam ne mislijo grški strokovni delavci vreči puške v koruzo. Nadaljujejo borbo za pravice delovnega ljudstva, zoper reakcijo in zoper učvrstitev fašistične diktature v Grčiji. Sprejem naše zveze v Svetovno zvezo strokovnih organizacij krepi naše zaupanje v uspeh. Mi vemo, da milijoni organiziranega delavstva v vseh državah s simpatijami spremljajo našo pravično borbo za demokratične pravice in svobosčine.

"Tovaris".

Naše vrste so iz dneva v dan večje

Port Alberni B. C. — Skoraj leto dni je minulo od zadnje kampanje za naš list Edinost. Ako se pravilno spominjam sem za kampanjo Edinosti lansko leto bil nekako pozen, vendar upam da so moji nazori pripomogli pridobiti vsaj nekaj novih naročnikov.

Današnje razmere politične in ekonomske so tako nestalne, da mnogi — in med temi mnogimi — na žalost je še vedno tudi nekaj Slovencev, ki kolebajo in ne vedo kam bi se obrnili. Takim omahljivcem je potrebno voditeljev ali boljše rečeno učiteljev. Doma, v naši napredni domovini imajo voditelje in učitelje. Tukaj v tujini, naš voditelj in učitelj nam je naša Edinost. Kdor resno zasleduje načela demokratičnih nazorov, kot jih tedensko prinaša naš list mora priznati, da imamo v

našem listu prav dobrega učitelja. Zato vsi oni, ki ste v dvomu, pridružite se v naše vrste in ne bojte se angleških "socialističnih" spletk ali ameriških "demokratičnih" pendrekov, katere tako "civilizirano" uporabljajo nad našim ljudstvom v Julijski Krajini in Trstu. Naše vrste so iz dneva v dan večje in večje.

Da bo listu Edinosti ki nas družijo zagotovljeno izhajanje mu je potrebna denarna pomoč in novi naročniki. Denarna pomoč je bila potrebna od početka a nikdar ni bila potrebna večja kot je danes. Glavni odbor nam letos ni določil kvote. Prepustili so to nam naročnikom in članom Z. K. S., da po naši pameti določimo koliko bodevmo prispevali.

Brez ozira koliko se je v preteklem letu pobiralo, če je bilo to

v pomoč trpečim v domovini ali za x-raj aparat, brez ozira na eno ali drugo naša dolžnost je, da zopet posežemo v žep in damo — damo celo več kot smo dajali v preteklih kampanjah. Tiskovni sklad za prihodnje leto naj prekorači vse dosedanje. Potreba je velika. Lahko se pripeti, da je ta ali drugi teden potrebna povečana izdaja, ali da se pridobijo kake fotografije, to vse stane mnogo denarja in od kod naj pride denar, ako ne od nas? Da nismo najzadnji, kadar vidimo da je treba dati, smo dokazali pri nabiranju za x-raj aparat. Dokazimo isto za tiskovni sklad. Učitelj mora biti plačan.

Mnogo uspeha Edinosti in pozdrave vsem

Frank J. Ronner.

Sodnijski proces v Ljubljani

(Nadaljevanje)

— Kakšne enote sestavljajo tako imenovani deli "jugoslovanske vojske", ki ima svojo komando v Eboliju?

Po pripovedovanju četnikov, ki se šli skoz taborišče Fermo, so v glavni četa Erucičeva in Jevdjičeva grupa, ostanke srbskih dobrovoljcev, okoli 1000 domobrancev in posamezni jugoslovanski ujetniki, ki so ušli iz raznih taborišč, skupno približno 18.000 ljudi. Bili so internirani v Forliju, septembra 1945 pa premešeni v Ebolio.

Predsednik: — Obtoženi ste, da ste septembra 1945 ponudili "komandi jugoslovanske vojske" v Eboliju svoje sodelovanje.

Rupnik: — To sem sam prinisel.

Predsednik pokaže Rupniku neki spis: Ali je to vaše? — Rupnik pritrli.

— Tu pravite: "V zvezi s predstavko z dne 14. maja t. l. mi je spročil komandant naše divizije v Nickelstadtu Muller, da bomo po potrebi pozvani v sestav delov kraljevske jugoslovanske vojske v Italiji. Omenjena predstavka je znana oficirjem, četnikom in tis-

tim Srbom dobrovoljskega korpusa, ki so bili ta čas v Spittalu. Predvsem poudarjam, da nimam nobene pretenzije v zvezi z mojim činom, temveč se rad in prostovoljno podrejam mlajšim, ki so si po svojih zaslugah pridobili položaj, ki ga sedaj zavzemajo. Sem zdrav in sposoben za delo na fronti in za njo. Divizijski general Lav Rupnik. Fermo 27. IX. 1945."

V prilogi pa ste poslali: "Priloga za osebno obvestilo. Moje gledanje na način restavracije kraljevine Jugoslavije. 1. Zapadne zavezničke je treba z obrazložitvijo pravega stanja v deželi prositi, naj v svojem in interesu Evrope zasedejo tudi našo državo in organizirajo mir in red in uničevanje boljševizma (pafizmanov). 2. Jugoslavija daje zaveznikom pomoč na fronti, svoje reorganizirano redno vojsko, najbolj disciplinirano in največje moralne kvalitete. Kasneje bi pomagala zaveznikom pri razorožitvi nele Titove vojske, temveč tudi tistih tolpe, ki na svojo delajo neredne v deželi. Po vzpostavitvi popolnega reda in miru bi ugotovili svobodno narodno voljo v okviru možnosti, postavljenih od za-

padnih zaveznikov, obliko mej s sosedi, hkrati z notranjo resnično demokratično ureditvijo države. Tehnika izvedbe v okviru preskusa narodne volje naj bi bila po določenih načelih in pod nadzorstvom komisije, sestavljene iz štirih zares demokratičnih držav, n. pr. Amerike, Anglije, Svce in Švedske". Ali je to točno? Ali ste vi to napisali?

Rupnik: — Da.

Ko ga predsednik končno vpraša, ali je tudi to izdajstvo, je Rupnik odgovoril: Da, to je izdajstvo.

"Z RUPNIKOM SE JE DOBRO ŽIVELO" — NEMŠKI OFICIR

Po odmoru je zasliševal obtoženca zastopnik vojnega tožilca Marjan Vivot. Dotaknil se je vprašanja lektorja nemščine Koniga, o katerem se je Rupnik izjavil, da je šele iz obtožnice izvedel, da je bil v nemški službi. Konig je vedel, da bo Rupnik imenovan za komandanta utrjevanja (fortifikacije) prej, kakor je bilo to objavljeno v vojaškem službenem listu. Konig je priznal pismeno, da pogosta zahaja k Rupniku, s katerim se dobro živi. Konig je bil vnet nemški oficir, poslan v Jugoslavijo s posebno nalogo in je v naprej vedel za državno vojno tajnost, kakršno je bilo imenovanje generala Rupnika za komandanta utrjevanja.

Dasi je Rupnik zanikal, da bi imel kakšno zvezo z bivšim banom dr. Natlačenom, mu je tožilec po pismu bana "Natlačen, pisan predsedniku ministrskega sveta Slobodanu Jovanoviću, ki ga je poslal preko dr. Mihe Kreka, dokazal, da je Natlačen uspešno mimo drugih tudi pri generalu Rupniku izposlovati ukaz, naj se v času sovražnosti z Nemčijo ne rušijo več objekti.

VLOGA ŠUBAŠIČA IN MAČKA

Glede razvoja dogodkov na Hrvaškem v tem času je izjavil Rupnik, da je po svojih opažanjih sklepal, da se tam v času vojnih sovražnosti kuha neka politična stvar in da komandant VII. armade v noči od 7. na 8. aprila 1941 ni odredil odstopa (vojaškega odpora) zaradi pritiska Nemcev, temveč pod vplivom političnih faktorjev.

— Kdo so bili politični faktorji, katere je mislil? Torej mislite, da sta dr. Šubašič in dr. Maček direktno povzročila, da se je izdalo povelje za opust utrjene črte in se je s tem spustil sovražnik v našo državo?

— Pritisk Nemcev je bil zelo močan proti severnemu krilu IV. armije.

— Torej je po vašem Maček mislil, da je boljša kapitulacija, kakor postaviti se v bran?

— Da!

SEJA ODBORA VAŠKIH STRAŽ V ŠKOFIJI

Tožilec: — Ali ste vedeli, kje zaseda odbor vaše straže?

Rupnik: — To mi je povedal dr. Zajc.

— Kje?

— V škofiji.

— Pri kom?

— Pri škofu.

— Kakšno vlogo je imel škof pri vaški straži?

— Iz vsega, kar sem pozneje zvedel, je imel vlogo nekega protektorja. Ko me je poklical 28. aprila 1945, mi je zagotovil, da se ne meša v te stvari, temveč da daje samo stredo. — Ali je dajal še kaj več kakor stredo?

— Da. Potem je tudi govoril na tem sestanku.

— Vaške straže so bile oborožena organizacija?

— Da.

— Kaj ima škof kot cerkveni poglavar z oboroženo organizacijo? Kakšno zvezo ima?

— Ne bi smel nobene imeti.

— Ne bi smel nobene imeti? Kaj (Nadaljevanje na 4 strani)

Želi pomagati Kumšetovi

Hagersville, Ont.: — Čitala sem v članku "Sodnijski proces v Ljubljani" katerega prinaša Edinost o Angeli Kumšetovi, katera je bila moja sosedna in smo se v mladih letih dostikrat skupaj igrala na lepem zelenem vrtnu.

Kje sem jaz takrat mislila, da se igram z dekletcem, katero bo zavzelo toliko hudega v svojem življenju, ker žalostno je čitati, njeno izpoved pred sodiščem, oziroma njeno pričevanje.

Jaz sem takrat živela pri starših od moje mame, ker smo jaz, moja dva brata in še ena sestra izgubili mater. Angela Kumše pa je v zadnji vojni izgubila očeta, kateri je zapustil 6 malih neprekrbljenih otrok. Tako smo mi ostali brez matere, a Kumšetovi otroci brez očeta. Kaj to pomeni vlogo le oni otroci, kateri so v mladosti izgubili mater ali očeta.

Kot razvidim iz poročila tega procesa, je Angela Kumševa iz-

gubila sedaj mater, ki je bila sežgana v krematoriju v Nemčiji. Ali ni sošotno in grenko to čitati od svoje prijateljice, kar je le pregrenka resnica in nikaka pravljica.

Koliko žalostnih pisem sem že jaz dobila. Kako kruto je bil moj ata mučen, ravno tako bratje. In to je vse prebratika resnica. Bratje in sestre iz Ižanske okolice, ali bi ne bilo lepo ko bi poslali mali dar za Angelo Kumše? Kaj mislite nato dragi bratje in sestre. Dajmo zberimo nekaj zanj, ker vsak od vas je čital kako je utekla smrti. Prepričana sem, da si nikdo od nas ne želi, da bi bil na njenem mestu. Ižanci in Ižanke pokažimo, da ljubimo sosedo. Vsaki od vas kateri želi kaj dati naj pošlje na moj naslov: Mrs. L. Škraba, Box 153 Hagersville Ont. Canada. Vse kar se bo nabralo bo objavljeno v Edinosti ter poslano domov Angeli Kumševi. Na noge Ižanci iz ižanske okolice.

PESEM ŽEN IN DEKLET

Slovenske žene in dekleta odhajajo v Nemčijo gredu, srce jim je pa žalostno.

Očka in mamca za njimi jokajo.

Hčerka iz vlaka tako govori

Očka in mamca ne bodite žalostni

Zame prostosti ni

Dokler ta bel v Sloveniji živi.

Pred odhodom očka in mamca oba

Dala sta hčerki kruha in mesa

Od zbogom preljuba hčer

Vzela te je nemška zver.

Minilo je teden dva a' pa tri

Nasih deklet še od nikoder ni.

Dekleta pisale so pisemce žalostno

Očka in mamca v Nemčiji smo.

Ko pa svoboda zasijala nam bo.

Ko naš sovražnik premagani bo.

V log pregnan partizan pride na dan,

Slovenec zavriskaj svobode je dan.

Ko pa iz Nemčije bomo prihajale

Od vseh strani domov v svobodo

Drava teče proti vzhodu

(Iz 2 strani)

svojo besedo o pravični rešitvi koroškega narodnega vprašanja avstrijska komunistična partija. Njeno stališče je izzvalo pravo revolucijo v delavskih vrstah, in kakor je takratna Kompartija Jugoslavije veljala za veleizdajalsko, ker je zahtevala pravično razrešitev narodnostnega vprašanja v Jugoslaviji, tako se je od selje godilo tudi stranki na Koroškem.

Leta 1921 tega so slovenski komunisti na prošnjo avstrijskih komunistov pomagali pri volivni kampanji na Slovenskem Koroškem, ker sami niso imeli dovolj sposobnih in jezika zmognih ljudi. Tako sva šla takrat s tedanjim poslancom Kompartije Marcel Zörgom na shod v Železno kaplo. Nemški šovinizem je bil takrat med zbranim, nemčurško vzgojenim delavstvom tako razpihan, da se je delavstvo zgražalo, da sva si na shodu sploh upala govoriti slovensko. Naju so enostavno pretepli in vrgli skozi okno.

V celovški zbornici je slovenski delegat Kacijanka iz Borovelj na seji prebral spomenico avstrijske Kompartije o slovenskem vprašanju in v njej zahtevala pravo samoodločbo za koroške Slovence. Navzoča birokracija koroških delavskih organizacij, skoraj sami socialdemokrati, se je preplašila. To je bilo zanj nekaj nezasišane. Vsi delegati do zadnjega moža so zapustili dvorano s predsedstvom vred in Kacijanka je bral spomenico popolnoma prazni dvorani. Celovška delavska zbornica je veljala za oskrnjeno. Pravi socialšovinistični mir se je šele potem spet naselil vanjo, ko je jugoslovanska policija pozneje nekje na Karavankah vlovila Kacijanko in ga za štiri leta zaprla v Sremsko Mitrovico.

Zanimivo je, da ima ljudska plast nemčurstva na Koroškem tudi svojo kulturo. To je gotovo edinstveni primer na svetu. Ta kultura je v celoti seveda del nemške kulturne stvarjalnosti, vendar ima svoje značilne posebnosti. Ima svojo literaturo, svojo likovno umetnost, svojo glasbeno umetnost, svojo historigrafijo. In zgodilo se je celo to, da je ta kultura tu in tam dosegla celo neko umetniško višino. Začela se je ta kultura seveda s potvorbo slovenskega narodnega blaga posebno na glasbenem polju. Predstavnik take kulture je znan nemški umetnik Tomaž Košat, ki je bil na gimnaziji še zaveden Slovenec, potem pa se je prodal oblastnikom in delal zanje. Na literarnem polju imamo več znanih delavcev, med njimi je najbolj znan pisatelj Josip Perkonig, tuji rojen Slovenec. Na polju likovne umetnosti je znan slikar Wiegele. Pri znanstvu imamo imena kakor Lesjak, znan dialektolog, zgodovinar Wutte in drugi. Ta kultura je bila popolnoma v slu-

žbi nemškega imperijalizma in je predvsem njena znanost na glas, da je s potvorbo zgodovinskih dejstev skušala dokazovati upravičenost germanskih teženj na Koroškem.

Zatorej ni nobeno čudo, da je pri duhovni in čustveni pripravi nemški fašizem na Koroškem našel zelo ugodna tla. Zajel je nenavadno močno vso deželo in ker je bilo v slovenskem delu dežele nemčurstvo zelo razpaseno, je po njegovih kanalih lahko prodrl tudi tja. Koroška je postala hitlerjevska trdnjava. To se je pokazalo že pri nacističnem puču leta 1934. Po Hitlerjevi zasedbi Avstrije je postala cela dežela pijana od nacionalšovinizma. Delo Korošcev je bilo, da ponesejo meje tretjega rajha čez Karavanke do Save in Jadrana. Korošci so bili najzanesljivejši del aparata, ki je od leta 1941 strahoval Gorenjsko in Štajersko in pozneje vso Slovenijo. Koroška je dala Meier-Kaibico, največjega zatiralca Slovencev.

S takim političnim razvojem in pod takimi pogoji je moralo seveda tudi koroško delovno ljudstvo, tudi delavski razred, nujno zapusti hitlerizmu in njegovi demagogiji. Socialdemokratska birokracija se je skoraj brez izjeme preselila v hitlerjanski tabor in jasno je, da je tudi dobršen del delavstva vsaj v prvem hipu šel za njo. V kolikor že itak ni bil šovinistično vzgojen, so ga omamila še nova demokratska gesla hitlerizma. Tista plast šovinistov, špekulantov in oportunistov, ki se je pred hitlerizmom še delila na razne stranke, je zdaj nujno zrasla skupaj. Z delavstvom se je to še tem lažje zgodilo, ker je tukaj manjkali tisti faktor, ki budi in zbira v delavstvu zdrave, napredne sile in mu kaže pravo pot. Komunistična stranka je sicer bila tu, toda ideološko in organizacijsko zelo slaba. Tistih par njenih pristašev je fašizem zmel mimogrede, nekaj jih je uklonilo in tako je fašizem na Koroškem imel prosto pot.

Na potu so mu stali le še Slovenci, ki so bili zbrani v slovenski stranki. Že prej smo povedali, da je ta stranka nosila pečat nazadnjaštva, razen tega je imela še neljubljive sive, da ni bila državotvorna, ampak vsaj revizionistična, da škili čez Karavanke na jug. Zato je mogla zbrati v svojem okoliščju le izrazito patrijotične, nacionalno čuteče sloje ljudstva, predvsem srednje kmete. S prihodom hitlerizma je ta grupacija morala nujno izginiti. Fašisti so se z vsemi silami vrgli nanjo. Hoteli so v kratkem času iztrebiti slovenski element. S pomočjo Meier-Kaibicevega izseljevanja, s pomočjo lagerjev in vislice, so fašisti upali, da bodo koroške Slovence strli, ali niso jih mogli uničiti.

Slovenska stranka je bila do prihoda KP na Koroškem edina

stranka, ki je zahtevala rešitev koroškega slovenskega vprašanja. Postavljala ga sicer ni pravilno, neodložno, na jugoslovanski imperijalistični podlagi, ne pa na podlagi prave demokratične rešitve. Ljudstvo, ki se je zbiralo v njenih organizacijah, je posebno v prosvetnih organizacijah nadaljevalo tradicijo Drabošnjaka Matije Majarja-Ziljskega in drugih mož, ki so se v prošlosti borili za pravice slovenskega naroda. Ljudstvo je gojilo in nadaljevalo kult Miklove Zale, te posebejnosti trpljenja in žrtvovanja.

Ob prihodu fašizma se je tudi vodstvo te stranke umaknilo na pozicijo neodločnosti in čakanja. Slovensko ljudstvo na Koroškem je bilo zbegano, ker so tako odpovedali vsi vodilni činitelji v borbi proti zatiralcu. Šele potem, ko je na Slovenskem oklicala boj proti fašizmu Osvobodilna fronta in ko je ona zanesla ta boj tudi čez Karavanke na sama koroška tla, je odpor koroških Slovencev proti fašizmu lahko zadobil pravo obliko in pravilno vsebino.

Pristaži koroške stranke so postajali pristaži OF. Boju OF proti fašizmu se je na Koroškem sčasoma priključilo vse, kar je zadnja leta postalo nezadovoljno ali razočarano. OF je bila splošno antifašistično gibanje, ob enem borba za združitve slovenskega naroda. Seveda so bili osnovna sila Osvobodilne fronte koroški Slovenci, a postali so zavezniki avstrijskih komunistov, ki so se zadnja leta fašistične okupacije zopet začeli smelejši zbirati in nastopati. Pravična stvar koroških Slovencev je na ta način tudi pri nemškem delu prebivalstva, pri njegovih demokratičnih silah zelo pridobila. Vse, kar je v slovenskem delu Koroške poštenega, ljudskega, resnično demokratičnega, danes ne gleda več na slovenske narodne zahteve, kakor nekaj izdajalskega, nekaj revizionističnega ali celo velesrbskega, ampak smatra te zahteve kot nekaj elementarnega, nekaj resnično ljudskega in demokratičnega.

V tem ravno leži tista velika razlika med danes in med dobo 1918-1920. Takrat je bila borba Slovencev za ocepitve od Avstrije sektarska, neljudska, nedemokratična. Takrat so se ljudske množice z orožjem v roki borile za "nedeljivo Koroško". Na jugoslovanski strani niso mogli zajeti širokih ljudskih množic za svoje zahteve. Majhni odredi Malgajevih borcev in drugih niso resno prišli v poštev. Danes je naša osvobodilna borba uspela zbrati v svojih vrstah nad 2000 partizanov Korošcev in na tisoče drugih aktivistov-antifašistov.

Gibanje OF je na Koroškem zbirališče vsega, kar je napredno in kar je ljudsko. OF ne rešuje koroškega vprašanja na sentimentalni, ne na katerikoli drugi nerealni podlagi. Danes je na Koroškem postala parola po "Nedeljivi Koroški", parola reakcije, parola nacizma in fašizma. Kadar analiziramo položaj na Koroškem, moramo pogledati resnici v obraz. Kakšno je razmerje sil danes na Slovenskem Koroškem? V tistem delu Koroške, ki ga mi zahtevamo na podlagi etničnih pravic, gotovo še ni večina ljudstva za nas. Temu se ne moremo čuditi. Vsi je nemčurstvo bilo močan činitelj v javnem življenju. Nemčurstvo se je pod fašizmom silno kompromitiralo. Tukaj živi gotovo nad 50.000 fašistov ali bivših fašistov, ki so kakorkoli zvezani s Hitlerjevo preteklostjo in so si umazali roke in srca. Njim je treba pristeti še tiste, ki so živeli doslej na račun delovnega ljudstva in ki se bojijo nove Jugoslavije. Potem ne smemo pozabiti na tisoče fanatičnih beguncev iz Jugoslavije, Madžarske itd., ki danes na Koroškem hujskajo domače ljudstvo proti Jugoslaviji. Veliko vlogo igra še vedno tudi nacionalni moment pri nemškem delu prebivalstva. Vsi ti elementi se bojijo nove Jugoslavije, kakor hudič križi. Sile reakcije so na Koroškem neprimerno večje, kakor pa na primer v Julijski Krajini.

Naše sile številčno niso tako velike, kakor sile reakcije, sile nasprotnikov. Vendar je naša moč ravno v tem, da se mi borimo za pravico, za napredek, za demokracijo, za doseganje končnega mira v tem delu Evrope, za mir med slovenskim in nemškim narodom. V tem boju bomo zmagali, ako ne takoj, pa v bližnji bodočnosti. In končno: Drava, ta žila koroškega življenja, ne teče na zapad ali sever, kjer se utrjuje reakcija, ampak proti vzhodu, v Jugoslavijo, kjer vlada demokracija, bratstvo in napredek za vse njene narode.

Frank Anzelje tajnik.

Sodnijski proces v Ljubljani

(Iz 3 strani)

vam je pripovedoval italijanski general Gambarra-o "Plavi gardi"? — Ko sem šel po spomenico za organiziranje meštanske garde, sem se dogovoril s Podhorskim, da bom vprašal najprej za Plavo gardo, da bi videli, ali govori resnico ali ne. Vprašal sem ga: Gospod ekselencia, kaj je to Plava garda? — To ni nič, je dejal. To je oddelek največ štiristo do petsto mož, ki so pod mojim varstvom, pod mojim nadzorstvom. Mi jih tudi hranimo in jim dajemo sredstva. — Tako mi je rekel. Pozneje pa sem zvedel in mi je povedal Pušenjak iz Maribora, ki je bil takrat v Novem mestu, da je Gambarra prišel v Novo mesto z radiostokovnjakom majorjem Novakom in da so tam vzpostavili brezlično zvezo v okoličnici Novega mesta za korespondenco s Kairom (kjer je bila takrat jugoslovanska kraljeva vlada).

Tožilec: — Torej so imeli ti ljudje iz takozvane Plave garde, ki so bili v službi italijanskega generala Gambarre, odnosno italijanske vojske, hkrati zveze z jugoslovansko vojsko v Kairo, odnosno s štabom jugoslovanske vojske v Kairo? — Točno tako je.

SODELOVANJE Z NEMCI IN KLERIKALNO STRANKO

Sledilo je zasliševanje glede sodelovanja z Nemci. Rupnik je na vprašanje potrdil, da ga je nemški general Rainer izpraševal tudi za slovenske politike in slovenske stranke. Odgovoril mu je, da sam ni politik ter da tudi druge politike ne pozna. V pokrajini pa sta dva tabora, ki se vojskujeta med seboj; na eni strani klerikali in ostanki starih političnih strank, na drugi strani Osvobodilna fronta s partizani pod vodstvom komunistične partije.

Tožilec: — Ali so v OF samo komunisti? — Ne, niso samo komunisti.

Kakšno oceno ste dali Rainerju v takoiimenovani klerikalni stranki? — Kolikor se spominjam, sem odgovoril, da se klerikalna stranka zagrizeno bori proti komunizmu, da pa izgleda, da simpatizira z zapadnimi zavezniki.

O nekem generalštabu ste govorili. Ali se ne spominjate več? — Da, povedal sem, da sestoji slovenski klerikalizem iz nekega generalštaba, v katerem so zastopniki vatikanske svetovne politike, lokalni faktorji, ki si domišljavam je pripovedoval italijanski general Gambarra o "Plavi gardi"? — Jo, da morajo biti vedno na oblasti, in iz duhovnikov, ki so povezani z narodom, vkoreninjeni v narodu in so ostali pravzaprav kmetje.

— Koga smatrate za generalštab? —

Timmins, Ont.

Društveno naznanilo članstvu odseka Krka št. 3.

Napraša se vse članstvo da se vdeležite letne društvene seje katera se bo vršila 1. decembra ob 2. uri popoldne v prostorih Harmony Hall 4th Ave. Timmins.

Pridite za gotovo ker se bo volil odbor za leto 1947.

Ob enem tudi sporočamo, da bo mladinski odsek št. 3 priredil koncert z Miklavžem. To bo v nedeljo dne 22. decembra ob 8. uri zvečer v Harmony Hall 4th Ave. Timmins.

Vabi se vse rojake in rojakinje, da se udeležijo koncerta, še posebno pa starše, da pripeljejo svoje otroke, ker vsaki otrok bo dobil malo darilo od Miklavža neglede če je v društvu ali ne. Darila se lahko prinesejo v hall-o ob 6. uri naprej. Torej brat sestra vdeležite se Miklavževega večera za gotovo.

MONTREAL, QUE.

Lokalni Svet Kanadskih Južnih Slovanov v Montrealu se pripravljajo, da proslavi dan 29. novembra, prvo obletnico Federativne Ljudske Republike Jugoslavije.

Proslava se bo vršila v soboto 30. novembra ob 8. uri zvečer, v naših skupnih prostorih na 3447 St. Lawrence Blvd.

Na tej proslavi bo govoril kot glavni govornik Gl. blag. S.K.J.S. J. Petrič.

Vljudno se vabi vse naš narod v Montrealu in okolici, da se te proslave za gotovo udeležite, da skupno proslavimo prvo obletnico Federativne Ljudske Republike Jugoslavije.

Vstopnina, dobrovoljni prinos na vratih kateri se prejemajo za zahvalo.

Za lokalni Svet Kanadskih Južnih Slovanov

Tajnik F. Dujmovič.

— To so bili ljudje, ki so zvečini podobni Erlihu, voditelju Kato-liške akcije, toda osebno jih nisem poznal.

— Rekli ste, da so bili klerikali povezani z Vatikanom. Ali imate za to kakšne dokaze, oziroma iz česa ste to sklepali? — To se je že prej govorilo.

— Torej klerikali kot politična stranka. — Torej direktno, da bi kot politična stranka imeli z Vatikanom zveze, nisem mogel trditi, ker tega nisem vedel, bil pa sem prepričan, da imajo preko visokega klerika zveze tudi z Vatikanom.

Nadalje je Rupnik izjavil, da si je prizadeval dvigniti borbeno sposobnost domobranstva s tem, da bi se vzpostavilo taktično vodstvo za boje proti partizanom, ker so bili, kakor se je izrazil, "nasprotniški tabor".

Tožilec: — Ali so bile tiste ženske in tisti otroci, ki so bili zaklani v okolici Velikih Lašč, Turjaka in v Žužemberku, partizani? — To sem izvedel šele tukaj in menim, da so bile nedolžne žrtve, ne pa partizani.

(Dalje prihodnjič)

Toronto, Ont.

Vse tri grupe kluba "Tito" Delavske Progressivne Stranke priredijo skupno zabavo v soboto večer dne 30. novembra v Bolgarskomacedonski dvorani, 386 Ontario St.

Prireditve je namenjena v korist fonda za prihodnje mestne volitve, ter vas vabimo, da se udeležite zabave.

Odbor.

Rada bi zvedela

Kje se nahaja moj brat Leopold Rijavec, doma iz vasi Osek št., 97 pri Gorici na Primorskem.

Dobila sem list od moje sestre od doma, katera mi piše, da se nahaja nekje v Kanadi.

Čitatelje tega lista naprošam, ako kateri ve za njega, da bi mi sporočil njegov naslov. Če bo pa sam čital ta oglas ga prosim, da se javi bodisi na naslov lista ali pa na moj naslov:

Vincenca Hrovatin
702 S. 7th Street
Milwaukee 4
Wis., U. S. A.

Hamilton — proslava 29. novembra

Shod — v nedeljo 1. decembra ob 2. uri popoldne v Winter Gardens (vokal Ottawa in Barton.) Na tej skupščini se bodo prikazovali filmi, (Osvobojenje Ljubljane i.t.d.) Glavni govornik bo Marijan Kružič, urednik Novosti.

Radio program — postaja CHML, v četrtek 28. novembra od 10 do 10.15 ure zvečer. Govori omladinka Slavica Bolf, pesmi i. t. d.

Odbor.

Noranda, Que.

Proslava 29. novembra, prve obletnice F. L. R. Jugoslavije se bo vršila v nedeljo 1. decembra v Moose Hall na 9th Street, z banketom. Banket se bo začel ob 8. uri zvečer. Po banketu se bo nadaljevalo s plesom.

Predsednik banketa je brat Jo-vo Bizic, a glavni govornik Matija Otoničar, tajnik lokalnega S. K. J. S. v Kirkland Lake.

Vstopnina na banket je \$1.25 po osebi za odrasle, mladina pod varstvom roditeljev je vstopnina prost.

Vljudno vabimo ves naš narod iz mesta in okolice, kakor tudi ostale Slovence in vse prijatelje nove Jugoslavije, da se udeležijo te proslave v polnem številu.

Odbor.

ST. CATHARINES

Odsek št. 12 V. P. Z. Bled v St. Catharines vabi vse članstvo, da se za gotovo udeležite letne seje, katera se vrši 8. decembra pri bratu F. Osterbenku v St. Catharines — točno ob 2. uri popoldne.

Frank Zgonc tajnik.

ŽENITNA PONUDBA

Fant, srednjih let, delam v rudniku in se želim seznaniti v svrhu ženitve z slovenskim dekletom, ali vdovo z enim ali dvema otrokoma. Dekle naj bi bilo srednje starosti.

Joe Shultz,
Box 77, Geraldton, Ont.

Iz francoščine prevedla K. N.

"Pravi grdav si bil, Miguel!" je dejala Orana, na videz užaljena, toda njene blesteče oči so tajale očitek njenih besed. "Pri moških je ljubosumnost navadno brez prave podlage. . ."

Pri moji veri — prav imaš. Toda pri nas je ljubosumnost tako rekoč narodna čednost! Iz tiste dežele sem, kjer poganja cvetka ljubezni ob šlehnem koraku. . . Iz dežele kjer zahtevajo možje od svojih žen kar največ ljubezni, če hočejo ostati močni in srečni. Za špance je ljubezen ljubljene ženske brezpogojna nujnost in če le zaslutijo, da niso zares ljubljene, so zmožni tudi v navalu ljubosumnja zločina. . ."

"Iz dežele dona Juana," je sanjavo ponovila Orana.

"No vidiš! Don Juan, veliki zapeljivec in laskač, je naš narodni junak!" je vneto pritrdil mladi mož.

Nekaj trenutkov sta oba molčala. Potlej je pa Orana položila svojo roko na njegovo ter trdno in vroče dejala: "Miguel, objubljam ti, da te bom zmerom ljubila. . . da te bom občudovala. . ."

"Občudovala? Oh, bellezza! (lepotica). Tega ne zahtevam!"

"O, da", je vztrajala Orana, "tudi občudovanja potrebuješ, čeprav se tega ne zavedaš. Nočem občudovati tvojih lepih oči in tvojih vranje črnih las, temveč tiste duševne lastnosti, ki tako krase ponosno možko dušo; dobroto, pravičnost in prizanesljivost, pogum in ponos."

Bežna luč se je utrnila v velikih Miguelovih očeh. Prijel je Orano za roko in jo ponesel k ustnicam: "Najina ljubezen bo služila najini dolžnosti, ljubica! in ljubezen nama bo zadoščala!"

"Ne, ljubezen sama nama ne bo dovolj", je vzkliknila mlada žena. "Navada jo po malem ubija. . . Plamen ljubezni moramo dan za dnem podžigati z trajnejšimi čustvi, s spoštovanjem in medsebojnim zaupanjem!"

"Skušal bom dobro izpolnjevati svoje dolžnosti, senora mia. In tvoji smehljaj in tvoje oči bodo najlepše plačilo za moj uspeh."

"Če ti bom zaupala, Miguel, bom razumela vse, celo poraz, če ga boš kdaj doživel," je vneto odgovorila mlada žena. "Lahko se zaneses name moj dragi!"

Nista več govorila. Njuni duši sta bili prepolni velike sreče, da jima dovoli popolno izpoved.

Šele sedaj sta spoznala, da se je uresničilo njuno hrepenenje. . .

Drugo jutro je Moreno prosil Orano, naj mu natančno pove, kaj vse je počela po njegovem odhodu iz Pariza. Mlada žena se ni prav nič sramovala priznati, kako hudo ji je bilo, ker je ostala sama doma in kaj vse je zagodla svojim staršem, da so jo naposled pustili v švicu.

"Bila sem tako nesrečna, in hkrati me je, ne da bi se zavedala mučila zavest, da te morem tako zelo ljubiti, in še celo, ko me ti najbrže ne maraš."

"Človek ne zna zmerom o pravem času brati v svoji duši!" je modro pripomnil mladi mož.

"Moj oče je prvi uganil moje duševno stanje."

"Kako to?"

Smejoč se, mu je pripovedovala o presenečenju in razočaranju staršev nad njenim vedenjem.

"Ko mi je oče namignil, da te ljubim, me je prijelo, da bi vrgla potleh vse, kar je bilo na mizi. Potem bi mi morda odleglo. Namesto da bi si tako ohladila jezo, sem pa vso noč jokala."

"Kakšno pretiravanje, ljuba moja! Tvoji starši so zdaj gotovo še bolj jezni name, sluteč, da sem bil jaz vzrok tvojih solz?"

(Nadaljevanje prihodnjič)

NOVI ROMAN

V prihodnji številki Edinosti se bo končal roman "Ljubezen Španskega Častnika". Na njegovem mestu bomo začeli priobčevati nov roman, delo dobro poznane slovenskega pisatelja Miško Kranjca.

Delo je vseskozi zanimivo nekoliko pravljico v začetku nakar preide v realno partizansko življenje in borbe v pravo "Pesem Gora" kot se imenuje roman. Povest se je godila ob času osvobodilne vojne, odkriva vrline slovenskega človeka in je polna napetih prizorov kot n. pr.:

. . . Segel je po cigaretah in ponudil še njej.

"Hvala", je odvrnila vljudno, "zdaj ne bom". Za časa si gledala v oči, kakor bi se spraševala. Tedaj si Maks ni mogel kaj, da je ne bi vprašal:

"Praviš, da si Rusinja. Pa se mi vendar zdiš tako znana. Nekoč sem te bil že srečal. . ." Videl je, kako se je grenko in trudno nasmehnila. Ali te smem vprašati kako ti je ime?"

Za trenutek je pomolčala, pobesila pogled in nato dejala:

"Lenka mi je ime. . ."

Zdaj je on molčal dokaj časa, naposled pa le vprašal: "Ali je to partizansko ime?"

Odkimala je. Ne. Lenka sem. . . Helena. . . Partizani so me kličali za Aljošo. . ." i.t.d.

Ta izrcep je vzeti iz knjige, da vsaj nekoliko predstavi roman v kako poljudnem tonu je pisan. Vsled tega opozarjamo vse čitatelje Edinosti, da naj povedo svojim prijateljem kateri še niso naročeni na list da naj se naroče, da bodo imeli priložnost čitati novi roman od začetka. List Edinost bi bil tudi lepo darilo za božične praznike. Če ga podarite za božične praznike bodete naredili dvojno dobro delo, dali darilo prijatelju ob enem pa širili in pomagali delavskemu tisku.

Naznanilo in zahvala

Z žalostnim srcem naznanjamo sorodnikom, znanem in prijateljem, da je dne 20. oktobra 1946 preminula, ljubljena soproga in mati

OLGA MAVRIN

Pogreb se je vršil 23. oktobra na Pine Hills pokopališču v Toronto.

Najsrčneje se želimo zahvaliti vsem, ki so nam stali ob strani v naših težkih urah, ter izražali sožalje in svojo naklonjenost.

Lepa hvala Delavski Progressivni Stranki za krasni venec, tudi lep hvala Odseku Zveze kanadskih Slovencev v Torontu za darovani venec ter Izvršnemu Odboru Z. K. S., United Brotherhood of Carpenters and Joiners of America local 27, kakor tudi prav lep hvala tovarišem in tovariščam, ki so se od pokojne poslovili in poklonili krasne vence in cvetlice.

Hvala vsem, ki ste pokojnico obiskali ob mrtvaškem odru in ki ste jo spremljali na njeni zadnji poti.

Ti pa, Ljubljena soproga in mati naša, počivaj v miru.

Ohranili Te bomo v trajnem spominu do konca naših dni

Zalujoči ostali

Rajmond Mavrin in otroci

Tajnik.